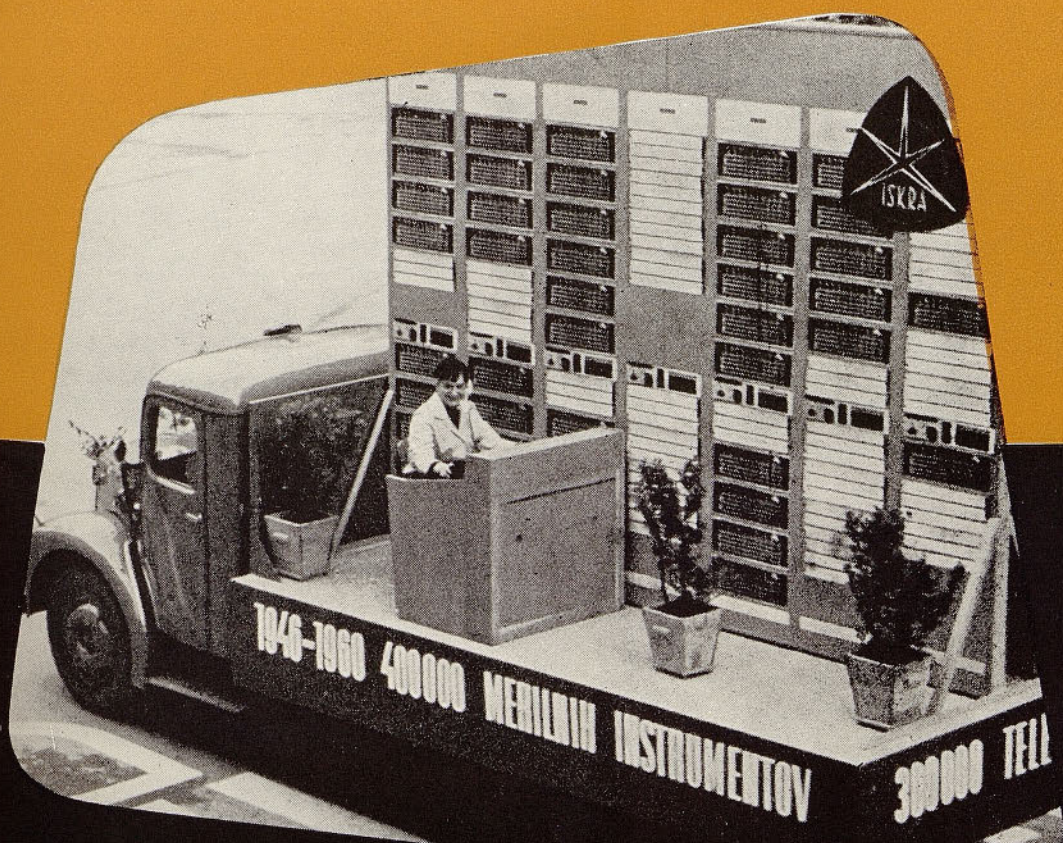

ISKRA

GLASILO DELOVNEGA KOLEKTIVA TOVARNE »ISKRA« – KRANJ

5

1960

ISKRA

glasilo delovnega
kolektiva
tovarne elektrotehničnih
in finomehaničnih
izdelkov
»Iskra«, Kranj

1960

št. 5

maj

Izdaja:
Upravni odbor

Ureja:
Uredniški odbor

Odgovorni urednik:
Boris Kryštufek

Naslov uredništva:
Tovarna »Iskra«
Gorenja Sava 6
telefon 231
(interna 425)

Naslovna slika:
Prvomajska parada
Foto: Busič

Klišeje izdelala:
klišarna ČP »Gor. tisk«
Kranj

Tisk:
ČP »Gorenjski tisk«
Kranj

Naklada:
4500 izvodov

LETNIK VI.

VSEBINA

- Ob delavskem prazniku — Jaka Vehovec
- Uspehi in težave v proizvodnji — ing. A. Grčar
- Na Ljubljano! — Mirko Ljubič
- In vendar je zagorel kres
— Stane Zakotnik-Johan
- O naši prodajno servisni mreži — Metod Rotar
- Z zasedanj DS — Jan
- Letošnji izleti — Komisija za izlete
pri IO sindikata
- Avtomacija — dr. Milan Lilek
- Uvajanje glasbe v industrijo
— prof. Milan Puhan
- HTZ opozarja!
- Od Matterhorna do Mont Blanca —
Franc Gašperlin
- O Počitniški zvezi — Dušan Bogdanovič
- S telefonisti na Dunaju — Ivan Pipan
- Zimi v slovo — Bogdan Napokoj

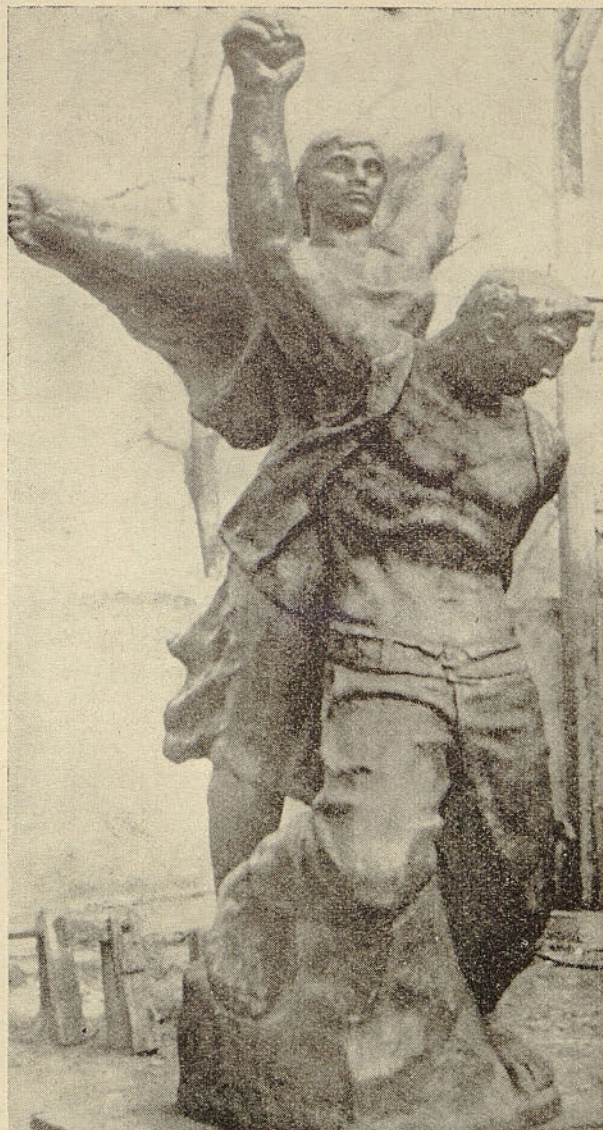
Jaka Vebovec

OB DELAVSKEM PRAZNIKU

Ko ozelenijo livade, ko se razcvetijo češnje po vrtovih in vzbrsti bukovje po robih, tedaj delovni ljudje praznujemo svoj največji praznik — 1. maj. Ne samo v naši domovini, temveč po vsem svetu zavihrajo ta dan rdeče zastave, kot simbol delavske krvi, ki je 1. maja 1886. leta pordečila tlak čikaških ulic. Minilo je že 74 let od tistega dne, ko je delavski razred prvič organizirano stopil v areno političnega življenja in postavil svoje prve zahteve za 8-urni delovni čas. Leta, ki so minevala po tem dogodku, so bila polna trdih in grenkih preizkušenj za delavski razred posameznih dežel, bila so polna bojev, trpljenja, razočaranj in zmag. Toda vsako leto so v znamenje moči in solidarnosti delavskega razreda po svetu vihrale rdeče zastave.

Naš delavski razred že 15 let praznuje svoj praznik v svobodni domovini. Še več! Imamo vse, kar more imeti le svoboden delavski rod, ki ne pozna več izkoriščanja in bede. Danes ta delavski rod v naši domovini stoji za proizvodjalnimi sredstvi ne samo kot proizvajalec, temveč tudi kot upravljavec, ki ima pravico odločanja v graditvi našega gospodarskega in družbenega socialističnega sistema. In prav zato je za naše delovne ljudi 1. maj še posebno pomemben praznik. Uspehi, ki smo jih dosegli v zadnjih letih, so nazoren prikaz ustvarjalnih moči delovnih ljudi. Take rezultate je možno doseči le tam, kjer je sproščena pobuda delovnih množic in zavestno usmerjena k edinemu cilju: ustvariti boljše, lepše in srečnejše življenje za delovnega človeka. Ta plemenita prizadevanja so postala stvar vseh delovnih ljudi, ne samo v naši domovini, temveč tudi povsod po svetu, kjer delavski razred še ni postal nosilec družbenega napredka. V. kongres SZDL Jugoslavije je pokazal, kako ljudje v drugih deželah cenijo naše napore in naše uspehe, ko ugotavljajo, da naša praksa graditve socialističnih družbenih odnosov pomeni bogat prispevek v zakladnico mednarodnega delavskega gibanja.

Delovni ljudje naše domovine lahko zato na svoje delo in ustvarjalne napore zró s ponosom, s ponosom neposrednega ustvarjalca novega življenja in novih socialističnih družbenih odnosov.

Ivan Sabolič: Spomenik padlim borecem na otoku Ugljanu

*Vsem članom delovnega
kolektiva čestita ob 1. maju*

UREDNIŠKI ODBOR
GLASILA »ISKRA«

USPEHI IN TEŽAVE V PROIZVODNJI

NATO in naprave za informacije

Ko je bilo pisano poročilo za I. četrletje letošnjega leta, smo proizvodnjo za mesec marec predvidevali v višini 800 milj. din. Ker smo pa v mesecu marcu dosegli proizvodnjo v višini 835 milj., je prav, če še enkrat pregledamo naše uspehe v I. četrletju. Zato podajamo proizvodnjo I. četrletja še enkrat po podatkih naše statistike. Za spremembo podajamo proizvodnjo po poedinah panogah.

Panoga	Blagovna proizvodnja		
	Predvideno za I. četrletje	Izdelano v I. četrletju	%
Avtoelektrika	540.737	518.633	96
Števci in instrum.	633.940	626.243	98,9
Stikala	36.160	35.787	96,2
Kinoakustika	127.270	200.284	157,4
Telefonija	520.249	603.518	115,9
Usmerniki	171.135	222.291	130
Ure	14.300	1.059	7
Usluge	6.000	8.669	144,5
Skupno	2.049.791	2.216.484	108

Iz pregleda je razvidno, da proizvodnje, ki je bila predvidena po gospodarskem planu, nismo dosegli v panogi avtoelektrike, panogi instrumentov, stikal in ur. Vzrok nedoseganju pri avtoelektriki so izredno povečane naloge v letošnjem letu. Računamo, da bomo z nadaljnjim povečanjem proizvodnje postopoma dosegli predvidene naloge. Nekoliko manjša proizvodnja v panogi instrumentov je nastala zaradi zakasnitve montaže trofaznega števca. Pri stikalih imamo še vedno težave z zračnim stikalom zaradi neustreznega materiala. Ure so v zaostanku, ker v oddelku Lipnica še nismo pričeli s proizvodnjo. Vendar je bil v celoti gospodarski plan presežen z 8⁰%. Najbolj smo presegli naša predvidevanja pri kinoakustiki in usmernikih, ker so potrebe prodaje izredno narasle.

Tudi primerjavo med I. četrletjem letošnjega in preteklega leta podajamo po panogah. Kakor vedno, smo vzeli stalne cene in sicer blagovno proizvodnjo.

Panoga	I. četrletje		
	1960	1959	%
Avtoelektrika	295.066	595.685	201,8
Števci in instrumenti	536.743	637.635	118,8
Stikala	29.954	48.349	161,2
Kinoakustika	189.410	327.766	172,9
Telefonija	465.951	607.905	130,4
Usmerniki	153.862	273.596	178
Ure	19.411	1.059	5,5
Usluge	—	8.669	—
	1.690.397	2.500.664	147,8

Razvidno je, da se je proizvodnja najbolj povečala pri avtoelektriki, čeprav smo zadolžitev po gospodarskem planu izpolnili le z 96⁰%. Prav močno je porasla tudi proizvodnja selenskih usmernikov in naprav, kakor tudi kinoakustika. Skoraj 50⁰% povečanje proizvodnje z ozirom na preteklo leto nam daje upanje na izredne uspehe v letošnjem letu. Če iščemo vzrok temu hitremu tempu, ga

Kot vemo, je pred leti trinajst evropskih držav, skupno z ZDA in Kanado ustanovila skupno organizacijo NATO, z glavnim sedežem v Parizu, do decembra 1959 v Palais de Chaillot, zdaj pa v novi lastni palači. Stara palača namreč ni več ustrezala potrebam te organizacije, kajti pred sedmimi leti jo je tedaj na hitro opremil arhitekt Carlu in je bila bolj podobna provizoriju kot palači. Zgrajena je bila tako, da je imela jekleno ogrodje, obdano s ploščami iz lahkih kovin. Zlobni jeziki pravijo, da je ta stavba bila le baraka v oblačilu palače, baraka, ki je bila poleti prevroča, pozimi pa premrzla.

Nova palača je povsem drugačna. Zgrajena je zelo moderno v obliki velike črke A in se imenuje »hiša tisočih uradov«. V njej so nastanjeni vsi oddelki delegacij posameznih držav in sekretariati. Leži ob robu boulogneskega gozda in ima kar najlepšo okolico. V kletnih prostorih so zgradili garaže za nad 1000 osebnih avtomobilov. Palača ima 17 dvigal, s katerimi je možen direkten dostop do šestega nadstropja. Da je vsak delovni prostor dobro razsvetljen, so dosegli s 1800 okni, ki propuščajo dnevno svetlobo v notranjost. Skupna dolžina hodnikov znaša prek 2650 m in povezuje pisarne in deset konferenčnih dvoran. Tudi načrte za to palačo je izdelal 70-letni arhitekt Carlu.

Razumljivo je, da je taka palača potrebovala tudi moderne naprave za informacije, za kar se je potegovalo kar 12 tovarn, da bi prevzeli izgradnjo teh naprav. Delo je 13. marca 1958 prevzela tovarna »Telephonbau und Normalzeit« iz Nemčije, ki je 15. oktobra 1958 svoje delo končala.

Palačo NATO ima svojo avtomatsko centralo, ki je zgrajena po koračnem sistemu, čeprav je dandanes »šlager tehnike« koordinatni sistem. S tem je tehnika dviznovrtilnih izbiralnikov kljub močni konkurenci jasno dokazala, da njen čas še ni pri kraju in, da tudi koračna tehnika, kljub trditvam nekaterih strokovnjakov, lahko premaga moderne telefonije.

Da so montirali to centralo, so morali monterji položiti 35.000 m svinčenega kabla, postaviti glavni delilnik in 54 vmesnih delilnikov. Zanimiva je arhitektonska rešitev, ki omogoča instalacijo priključnih vodov naročniških in drugih. V stropni konstrukciji so obešene plošče iz lahke kovine v razdalji 25 centimetrov. Vmesni prostor med temi ploščicami uporabljajo za gretje in zračenje, na nasprotni strani plošč pa so kabelske napeljave, na eni plošči za jaki tok, na drugi pa za šibki tok. Ta razdelitev obeh sistemov gre celo tako daleč, da so tudi priključnice po stenah pisarn razdeljene tako, da so na eni strani sobnih sten priključnice za jaki, a na drugi za šibki tok. Avtomatska telefonska

centrala za NATO ima 930 priključkov in 120 zvez k centrali za javni promet. Dohodne zveze posredujejo telefonisti pri štirih posredovalnih mizah, kjer je še posebno nadzorno mesto. Poleg tega pa ima vsaka od 15 delegacij še lastno posredovalnico, povezano z glavno posredovalnico.

Dohodne zveze lahko dostavlja torej do vsake delegacije kar glavna posredovalnica ali pa pomožna posredovalnica tiste delegacije. Prav tako imajo posamezne delegacije še svoje direktne zveze k svojim vojaškim predstavnikom pri NATO in k pariškim ambasadam. Torej povsem jasno je, da je ta centrala precej velika in, da prostor za avtomatiko obsega kar 150 kv. metrov. Dva usmernika po 50 A napajata baterijo za 840 Ah, ki je po sistemu nikelj-kadmij in ni kislinska, kot je sicer pri avtomatskih centralah običajno.

Telefonski aparati v celotni palači so moderno oblikovani, pastelno zelene barve, zvezani pa tako, da je vsako prisluškovanje na vodu nemogoče, če je telefonska slušalka položena. Prav zaradi tajnosti, niti v eni od 10 konferenčnih dvoran ni izveden nikakršen telefonski priključek.

Tisk ima za svoje potrebe še lastne naprave za informacije z direktnimi lokalnimi in medkrajevnimi, tudi meddržavnimi zvezami. V ta namen je tovarna Outelec iz Pariza izdelala 12 telefonskih kabin, ki so na razpolago za novinarje. Zraven tega je postavljenih še 10 navadnih telefonskih kabin s telefonskimi aparati, v katere je treba vreči kovance.

Radio in televizija imata v palači NATO lastni studio, povezan z bližnjo centralo za javni promet s 16 vodi. Tu je nameščenih še 16 kabin za tolmače tako, da ob vsaki konferenci nudijo takoj podatke iz razgovorov v angleščini in francoščini.

Elektro akustične naprave in naprave za tolmače je izdelala tovarna Philips Eindhoven — Hamburg, ki je namestila 300 mikrofонов in 1000 slušalk.

Inju

Avtomobilisti in motoristi - pozor!

Vabimo vas, da se pripeliate v soboto, dne 14. maja 1960, na delo z lastnim prevoznim sredstvom. Zaradi naglega porasta števila lastnikov motornih vozil v našem kolektivu ne moremo več slediti številu motornih vozil. Ker je v pripravi povečanje parkirnega prostora pred tovarno, bo polnoštevilna udeležba motornih vozil omogočila komisiji vpogled nad obsegom, ki ga je motorizacija pri nas že dosegla.

Pri jutranjem prihodu na parkirni prostor in ob popoldanskem zapuščenju parkirnega prostora bo urejala promet rediteljska služba.

Čestitamo!

Ob tradicionalnem delavskem prazniku je za svoje doseganje delovne uspehe prejel naš glavni direktor, tovariš Silvo Hrast — Orden dela I. stopnje.

K temu visokemu priznanju mu iskreno čestita celotni delovni kolektiv.

najdemo v znatno večjih potrebah prodajnega oddelka. Smatramo za svojo dolžnost, da pokrijemo vse potrebe tržišča v izdelkih, ki smo jih postavili v svoj proizvodni program. Te potrebe smo opazili že proti koncu preteklega leta in ukrenili vse potrebno, da jih pokrijemo. Izgubili nismo niti ene ure in smo že v začetku leta skušali izkoristiti vse možnosti. Zato je I. četrletje izpadlo tako ugodno, kot doslej še nobeno v zgodovini Iskre. Prvič je bila v I. četrletju dosežena višja proizvodnja, kot v zadnjem četrletju preteklega leta.

Pri povečanju proizvodnje smo pa naleteli na težave, ki so se postavile kot zid pred naše težnje. Omenim naj samo hudo pomanjkanje strojev, saj smo bili prisiljeni zopet začeti s proizvodnjo najbolj nujnih strojev. Trenutno nerešljiv problem pa je prostor, saj je prehod skozi večino delavnic skoraj nemogoč. Povečanje enofaznega števca je naložilo na delavce in opremo še nove naloge in težave, ki se bodo v vsej težini pokazale šele čez nekaj časa. Skrbi nas, kako bomo uvedli v proizvodnjo nove izdelke, ki so predvideni v letošnjem proizvodnem programu, saj komaj dobavljamo sestavne dele montažam obstoječih izdelkov.

Zato je za nadaljnji razvoj tovarne izredno važno, da čimprej uredimo nove obrate in s tem razbremenimo centralni obrat v Kranju. Najbolj bo treba pohiteti z ureditvijo novega obrata v Novi Gorici, ki bi nam v večji meri razbremenil proizvodne prostore v Kranju in s tem dal možnost za nadaljnje povečanje proizvodnje. Ureditev obrata je posebno nujna zato, ker bomo v kratkem času imeli preseljeno že celotno montažo in bo transport sestavnih delov in povezava med proizvodnjo delov in montažo povzročila velike težave. Upamo pa, da se bo to gladko rešilo, če bodo vsi oddelki v tovarni čutili težnje Iskre, da dosežemo proizvodnjo, ki jo pred nas postavlja naš perspektivni plan in tržišče.

IZVOZ V I. TRIMESEČJU

Še 7.679,230.309 din

Tovarna ISKRA je z družbenim planom obvezna v letošnjem letu izvoziti raznega blaga v vrednosti US \$ 321.000, kar je za 39 % več, kot je bilo planiranega izvoza v lanskem letu.

In kako ISKRA rešuje to svojo nalogo? Naj govore številke!

Plan za prve tri mesece letošnjega leta znaša v vrednosti US \$ 87.000 in je bil dosežen 145-odstotno. Ta vrednost pa predstavlja dejansko tudi 39 % celoletnega Iskrinega plana izvoza.

Tudi posamezne panoge naše proizvodnje imajo svoj plan izvoza. In če letni plan izvoza po panogah primerjamo z ustvarjenim prometom, dobimo naslednje številke (v US \$):

Panoga	Letni plan	Doseženi izvoz 1. 1. do 31. 3. 60	% letnega plana
merilna tehn.	122.000	80.366	66
telefonija	112.000	13.283	12
kino	60.000	7.054	12
avtoelektrika	—	3.693	
vert. stroji	2.000	2.065	103
sel. usm. napr.	25.000	19.704	79
Skupaj	321.000	126.165	29

In kdo so naši največji kupci v letošnjem prvem tromesečju? Naj jih navedemo po vrstnem redu:

Država	%
Turčija	40
Indija	35
DDR	14
Iran	5
UAR — Egipt	
— Sirija	4
Saudijska Arabija	0,8
Ostale države skupaj	1,2
Skupaj	100

Iz gornjega je razvidno, da v naši izvozni dejavnosti še vedno zavzema prvo mesto Turčija, ki bo po predvidevanju to svoje mesto obdržala kar do konca leta in verjetno tudi naprej, če bomo posvečali dovolj pozornosti temu tržišču. Namreč hitre in točne dobave, najboljše kakovost in nizke cene, to so odločujoči momenti pri prodaji blaga na inozemska tržišča. Vsako zanemarjanje teh momentov lahko privede do prekinitve poslovnega sodelovanja, kar lahko povzroči boleče posledice za tovarno.

V morju konkurenčnih podjetij vzhodnih držav s skrajno nizkimi cenami in podjetij zahodnih držav z najbolj zvenečimi imeni si ISKRA s skrajnimi napori utira pot, pridobiva na veljavi in dobiva svoj renome. Tako smo v Turčiji že precej dobro znani po izdelkih kinotehnike, medtem ko smo do sedaj v Sirijo in Egipt pošiljali le številne in nekaj malega telefonije in merilnih instrumentov. Pri vseh teh dobavah pa moramo skrajno paziti na hvaliteto blaga in kvalitetno pakiranje, kajti kupec kaj hitro in brez sentimentalnosti da naročilo drugemu, ki daje boljše pogoje nabave.

Izvoz, to so devize, to je denar, s katerim ISKRA in vsa Jugoslavija v inozemstvu kupuje take proizvode, ki so potrebni našemu gospodarstvu in prebivalstvu, pa naj bodo to pomaranče ali limone ali stroji, specialna jekla ali pa licence za bojlerje, štedilnike, avtomobile in drugo. Nihče nam ničesar ne da zastonj, vse kar kupimo, moramo plačati — na zunanjem trgu — z devizami, te pa dobimo le, če prodajamo — izvažamo. Zato naši vodilni ljudje tako zelo poudarjajo to nujnost izvažanja. Temu pozivu se pridružuje tudi ISKRA in se bo skušala še bolj uveljaviti pri naši zunanji trgovini, kar bomo dosegli ob razumevanju posameznikov za potrebe izvoza.

Po podatkih, ki smo jih dobili iz prodajnega oddelka, je prodaja naših proizvodov v marcu mesecu potekala zelo dobro in je bila za 114.490.608 dinarjev višja od februarske prodaje letos. In če primerjamo letošnji marec z lanskim, vidimo, da smo letos prodali v tem mesecu za 233 milijonov dinarjev naših izdelkov več kot istega meseca lani, kar znaša okoli 37 odstotkov. To nam daje garancijo, da bomo uspešno zaključili tako polletni kot tudi letni interni plan 10 milijard din.

Z mesecem marcem je bilo zaključeno tudi prvo četrtletje poslovnega leta 1960. Izpolnitev plana je potekala takole:

Panoga	Januar— marec	Od marec
avtoelektrika	552.233.411	213.574.422
kinoakustika	218.725.587	78.428.626
merilna tehnika	814.720.767	285.906.708
telefonija	669.150.759	247.145.682
usluge	65.939.167	31.633.174
Skupaj	2.320.769.691	856.688.612

Prodajni plan v višini 1.906.200.000 dinarjev za prve tri mesece je bil torej izpolnjen 122 %. Če pa to primerjamo z internim planom 10 milijard, smo torej izpolnili 23,2 odstotka letnega plana. Manjka nam še 76,8 odstotka ali 7.679.230.309 dinarjev. In ker proizvodnja raste iz meseca v mesec in po navadi doseže najvišji nivo v drugi polovici leta in z njo sorazmerno tudi prodaja, gledamo polni optimizma v zaključek letošnjega poslovnega leta in na izpolnitev in prekoračitev tako proizvodnega kot prodajnega plana.

20 TONSKA tehnična lopata

Največjo tehnično lopato sveta, 7.000 tonskega orjaka, visokega 20 nadstropij, ki bo zmožen izkopati z enim samim zajetjem 104 m³ zemlje, bo zgradila tovarna Bucyrus Erie Co. v Ameriki, da bo odkopavala zemljo nad nekimi novimi premogovniki v zapadnem Kentuckyju.

Koliko bo ta lopata stala, na željo kupca ne povedo. Radi primerjave bi samo navedli, da je lopata za 54 m³, ki jo je zgradila tvrdka Marion Power Shovel Co. iz Ohio v letu 1956 stala US \$ 2.600.000.

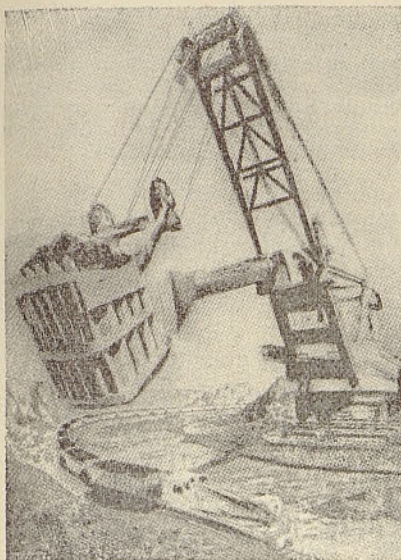
Največja doslej obratujoča mehanična lopata je lopata za 63 m³ tvrdke Marion.

Glavne posebnosti nove Bucyrus-Erie enote so sledeče:

— doseg nad 138 m, dalje, kot je dolg povprečni mestni blok hiš;

NA LJUBLJANO!

(Iz spominov partizanskega topničarja)

- naprava bo imela vgrajenih 52 električnih motorjev skupne zmogljivosti 12.000 KS, kar bi zadostovalo za oskrbovanje skupnosti do 12.000 prebivalcev;
- kontrolo izvaja in sam upravljalec z uporabo dveh enostavnih vzvodov in dveh nožnih pedalov v klimatizirani kabini v višini petega nadstropja, do katerega pelje dvigalo;
- enkratni izkop 104 m³ bo napolnil dva in pol vagona za premog.

Letno bo mogla lopata izkopati 32,4 milijonov m³ zemlje, to je več kot dvakratni vrhunski letni izkop 77 Bucyrus-Erie lopat, ki so jih uporabljali pri izkopu Panamskega prekopa.

Zemljo, ki jo bo orjaška lopata izkopala, bo sama odlagala na mestu izven območja dnevnega kopa premoaga. To je tudi razlog, čemu potrebuje dolg doseg.

Lopata bo odkopavala vzdolž premogovega sloja, da bo odkop čim bolj gospodaren in bo ves postopek podoben tistemu pri dnevnih kopih (železnih) rudnikov železa.

Vzvod lopate bodo podpirali hidravlični cilindri vsebujoči 16.000 litrov tekočine.

Za prevoz lopate na kraj rudnika bo potrebno 250 železniških vagonov, da bodo nanje naložili posamezne dele lopate.

M. I. H. C.

○○○

Od 21. do 29. maja 1960 bo v Ljubljani na Gospodarskem razstavišču revija pohištva za naše razmere. Razstavljalci bodo v smislu z razpisom za projekte sodobnega jugoslovanskega pohištva prikazovali modele praktičnega pohištva, ki bo vsestransko ustrezalo tako okusu, kot finančnim možnostim naših potrošnikov. Tako vsaj trdi Gospodarski vestnik v svoji 29. številki.

SI.

Petnajsta udarna divizija je vršila zadnje napade na utrjeno kočevsko postojanko. Partizanske baterije so v vztrajnem ognju lomile obupni odpor Nemcev, ki so pod zaščito belih skušali izsiliti preboj iz obkoljenega mesta. V zgodnjih jutranjih urah je bojni metež dosegel svoj vrhunec. Topničarji so usmerili cevi na zadnje bunkerje, ki so še dajali odpor in zbile branilce v mesto, za njimi pa so vdrele pehotne brigade v osvobojeno mesto. Ustavili smo ogenj.

Utrjeni topničarji so posedali okrog svojih topov in se po prečuti noči nekoliko oddahnili. Baterije prve slovenske topniške brigade so v širokem loku obdajale kočevsko postojanko in se uspešno uveljavile pri osvajanju mesta, ki je predstavljalo prvo večjo oviro pri osvobajanju Dolenjske. V mestu se je zbrala čudna družina Nemcev, četnikov ter belih, ki so imeli za nalogo štiriti umik glavnine nemških enot čez našo Primorsko. Četrta armada je prodrla do Trsta, po deželi je zavel dih bližnje svobode.

Pred topovskim položajem se vlečejo bele majske meglice, ki od časa do časa zakrivajo pogled na kočevska predmestja. Jutranji hlad sili neprepane borce, da se tesneje zavijejo v plašče in odeje. Nestrpno postopamo ob topovih, priključujoč nadaljnjih povelj. S postojanko smo opravili. Oddaljeno pokanje pehotnega orožja, pomešano z eksplozijami ročnih bomb, izdaja prodiranje pehote proti središču mesta. Nič določnega ne vemo, kaj se dogaja pred nami, slutimo pa le, da so baterije za enkrat svojo nalogo izpolnile in da bo vsak čas prišlo povelje za premik.

Prav radi bi si ogledali pravkar osvobojeno mesto. Zapustil smo ga kmalu po italijanski kapitulaciji in tudi pozneje je terjalo precej partizanskih žrtev. Toda bojna pripravljenost zahteva, da ostanemo pri topovih, ne da bi videli sadove svojih naporov. Takšna je pač usoda topničarjev.

Brigadno povelje nas reši nestrpne negotovosti. Takojšnja priprava za odhod — smer Ljubljana. S počitkom ne bo nič, pa kaj zato! Baterije se mrzlično pripravljajo za dolgo pot. Z neprikrito zavistjo se oziramo za dolgimi kolonami pehote, ki se že odpravljajo proti severu. Prvič se nam naši toliko cenjeni topovi zazde neprijetno breme, ki nam ne dovolijo, da bi se pognali s pehoto po prašni kočevski cesti.

Nekaj Nemcev in njihovih belih hlapcev se je izmuznilo iz obroča in sedaj jih naša pehota potiska skozi gozdove proti Ribnici in Laščam. Živo drdranje strojníc in brzostrelk zgovor-

no priča, da so jim partizani trdo za petami. Nemci drže bele in četnike trdo na vajetih in vzdržujejo prisilen red na umiku, da bi se pod njihovo zaščito izvlekli iz partizanskih klešč. Naglo gonjenje se nadaljuje z nezmanjšano naglico. Spotoma se poraženim beguncem pridružujejo bele enote iz postojank, pa tudi vsi tisti, ki se boje končnega polaganja računov za svoje delo v času dolgotrajne okupacije. Zanima nas le, kam se bo zatekla pisana družina, kje na tem belem svetu bodo našli zatočišče pred neizprosni maščevanjem tlačenege ljudstva.

Se nikoli, tudi pod grozečim ognjem sovražnika, se ni zdelo, da se brigada odpravlja na pohod s tako obupno počasnostjo. Topovi, municija, hrana — vse, prav vse nas ovira, da bi se že enkrat spustili za pehoto, ki je prva deležna slave in hvaležnosti osvobojenih krajev in vasi. Proklete, prvič obžalujemo, da smo topničarji!

Na hitro roko zamenjujemo pri vpregah konje in mule z zaplenjenimi živalmi, ki jih v diru prihajajo vozarji iz osvobojenega Kočevja. Kar čudno se nam zdi, da se na tem svetu še najdejo takšne močne in rejene mrhe! Pravo nasprotje so našim izmučenim konjskim param, ki so v neskončnih pohodih obredle zadnje čase pol Slovenije in še del Hrvaške.

Vendar pa zamenjava vprežnih živali ni potekala povsem gladko. Prvi se upre vozar Nace, ki se z nekam vlažnimi očmi poslavlja od svojega mršavega Prama. Nace nekaj časa hitro utripa z vekami, nato pa se odločno postavi pred svojega komandirja baterije: »Jaz svojega Prama ne pustim! Ne menjam! Z mano pojde, naj tudi on vidi Ljubljano! Zaslužil je. Ne dam, pa amen!« Vsi, ki smo poznali dobričino Naceta, smo vedeli, da je tokrat vsako prigovarjanje bob ob steno.

Nace bi še dolgo protestiral in uveljavljal pravice svojega zvestega Prama, če ne bi posegel vmes komandant Boris, češ: »No, pa ga vleci s seboj, če ti ne bo opešal do Ljubljane. Samo kaj prida se ne boš postavil z njim pred Ljubljančani, poglej ga, kakšna mrha je!«

Nace pa je že odločil: »Naj bo kakršen že je, naš je, partizanski, in z nami pojde. Tudi on je napadal Kočevje, pa še vse drugod — od Suhe Krajine do Gorskega Kotarja. Če bi ne bil konj, bi prav gotovo zaslužil odlikovanje, prej kot jaz. — Hijo, Pram, greva!«

Ko je Nace tako odločno uveljavil pravice svojega Prama, je nastala med vozarji cela revolucija. Vsi so naenkrat spoznali, da bi bilo nepravilno, če bi na pragu svobode zapustili in ta-

Branko Šotra:

Februarski pohod

ko ponižali svoje bojne prijatelje ter jih nadomestili s tujimi »najemniki«. Po kratkem posvetovanju je padla soglasna odločitev: tudi konji in mule pojdejo z nami, toda brez tovora in vprege. — »Tako po buržoazno in z dodatnim obrokom hrane!« odloči Nace in povede Prama na začetke komore.

»Povsod smo zadnji, kot pasji rep«, rentacija topničarji in priganjajo vozarje k hitrejšemu delu.

»Boste pa vi vlekli topove, zijala neučakana!« jim vračajo vozarji, ki po pravici rečeno hitijo kot še nikoli in prav gotovo ne zaslužijo očitkov. — Končno pa smo le nared za pohod.

Proti Ribnici se je potegnila za tiste čase nezaslišana partizanska topniška sila. Štiriindvajset skoraj novih padalskih topov se pomika v dolgi koloni po kočevski cesti, kompletna topniška brigada hiti osvobajati naše glavno mesto. Res, ponosni smo na svoje orožje, katerega so zavezniki pred kratkim odvrgli na osvobojeno ozemlje. Posebno elegantni »angleži«, kot smo jih radi

imenovali, res niso bili, zato pa od sila točni. »Kakor bi granate z roko polagali!« so zadovoljno ocenjevali vrline svojih topov komandirji baterij, kadar se jim je po nekaj rafalih posrečilo pregnati sovražno pehoto s položajev ali prisiliti k molku sovražno topništvo. Le nekaj je kazilo njihove priznane bojne vrline: čeprav so se dali razstavljati za prenos na tovornih živalih, nismo nikoli prav doumeli, kako se tej reči streže. Vedno je težko železje obtiščalo tovrne živali na dolgih pohodih. Končno pa smo se znašli po partizansko: privezali smo topove na sprednja kolesa razstavljenih kmečkih voz. Po ravnini je šlo kar zadovoljivo, navkreber pa so pomagale vrvi in krepke partizanske pesti.

Približujemo se Ribnici. Bežeči sovražnik ne daje večjega odpora. Pehota sproti pometu sovražne zaščitne oddelke, tako da nam ni treba izpregati topov in jih pripravljati za boj. Sledovi sovražnega poraza so čedalje očitnejši: odeje, porcije, razbitine voz,

sem ter tja kak kos zlomljenega orožja. »Mudi se jim,« ugotavljajo borci, »toda daleč najbrž ne bodo prišli!«

Prijazno majsko sonce nam sije v hrbet in razživi utrujene in neprespalne borce. Po baterijah se kmalu razleže šala in smeh. Politdelegat Stefan je našel ob poti debel sveženj belogardistične propagandne literature in jo z neprekritim veseljem prebira kar naglas. Menda je to Slovenski domobranec, strupeno propagandno glasilo, ki do zadnjega vztrajno napoveduje končno osvoboditev izpod tistih tristo partizanov, kolikor jih še strahuje bogaboječ slovensko ljudstvo. Stefanovi izbrani »referati« dajejo povod neštetim šalam in veselim dovtipom.

»Tole je pa prav gotovo naš intendant Jelen,« razkazuje Stefan zajedljive karikature partizanov, ki imajo v očeh belega »umetnika« samo po tri prste na rokah. — Naš Jelen ima res samo tri prste na rokah, dva mu je odbila sovražna strojnica.

»Molči, šema,« se smeje huduje Jelen. »Tudi s temi tremi prsti sem marsikateremu upihnil luč življenja. — Sicer pa, če bi ta beli mazač imel tebe za vzorec, bi te prav gotovo narisal — brez glave!«

Pohod se nadaljuje z nezmanjšano hitrostjo, tako rekoč za petami belih zaščitnic. Minevamo prijazne dolenske kraje in manjše vasi. Ljudje se niso še prav zavedli. Svoboda je prišla po tolikih upih in razočaranjih tako nepričakovano, da vanjo ni moč prav verjeti. Ko pa po začetni tesnobi in strahu pred protinapadi sovražnika izbruhne donebesno veselje, so partizanske enote že mimo.

Svojci in znanci ustavljajo borce in se zanimajo za svoje, ki se nahajajo po brigadah, dobre matere nudijo vina, kruha, mesa. Dekleta pripenjajo šopke na prsa svojih junakov, otroci vihtijo partizanske zastavice ter se obešajo na vozove in topove. Celo naši konji so deležni naše slave, ljudje jim na zastankih prinašajo kruha in zobi.

»Postojte, tovariši, postojte, vsaj kozarček žganega vzemite, ali pa cigarete, katere hranimo za vas že od začetka vojne. Za trenutek se ustavite, da si vas ogledamo zbliza. Mar nismo za vas trpeli in strahovali vso vojno, mar si nismo od ust pritrgovali, da bi vi vzdržali po gozdovih? Kam tako hitite, fantje naši?« se skoraj užaljeno poslavljajo ljudje in nočejo razumeti, da jim ne moremo ustreči. — Radi bi ostali, radi bi stisnili roke vsem, ki nas objemajo s tolikim veseljem! Toda vojne še ni konec. Pred nami je naš veliki cilj, naša še neosvobojena Ljubljana. Dragocena je vsaka minuta, za pozdravljanje pa bo časa še dovolj!

Brez zadrževanja minemo tako Ribnico in Lašče. Postojanke so prazne, nič bojev, nič zased, nič avijonov. Premišljujemo kako se bo to končalo. V srcih se nam budi skrito upanje, da bomo v Ljubljano vkorakali brez boja in da Nemci ter beli morda ne bodo dajali odpora. Bilo bi nepravilno, če bi morale padati naše granate še na Ljubljano, če bi morala teči dragocena partizanska kri še pet minut pred kon-

cem vojne. Prav radi bi preslišali odaljeno grmenje topov, ki priča, da sovražnik tudi pred našo Ljubljano nima nobenega obzira. Z zaupanjem se oziram po dolgi vrsti naših topov: zmleli bomo sovraga v prah in pepel!

Nič ni kazalo, da se bodo bežeče sovražne enote, ki se zgrinjajo v Ljubljano od vseh vetrov, umaknile brez boja. Čedalje bliže smo naraščajočemu rohnenju sovražnega topništva, nekaj kilometrov pred nami, se naša pehota vedno ostreje spopada s sovražni, mi zaščitnimi oddelki.

Nemci in beli se še vedno umikajo v popolnem bojnem redu, toda vedno številnejši so sledovi, ki kažejo, da jim gori pod nogami. Po stranskih poteh pa se skupaj z okupatorskimi oddelki umikajo tudi skupine ljudi, civilistov, ki se iz kakršnihkoli razlogov bojijo prihoda naše vojske. Naše pehotne patrole jih odrivajo s poti, sicer pa jih ne jemljejo mnogo v mar. Mudi se nam naprej!

Za Laščami dohitimo staro ženico. Upéhana in sključena v dve gube sedi na občestnem kamnu in nam maha s palico: »Za božjo voljo, fantje, naj se popeljem z vami. Ne morem več, noge so me čisto izdale!«

»Ja, kam pa ste namenjeni, mati?« pobara štabni kurir Zvonko čudno bitje, ki sili z nami v pohod.

»Na Koroško, sinko, na Koroško!« hiti pojasnjevati starka v pojočem dolenskem narečju. »Naši so že naprej in naš gospod tudi. Jaz pa sem onemogla, pa so me kar tukaj pustili. Vzemite me fantje, s seboj, vzemite! Rdeči gredo od Kočevja, kaj bo, kaj bo...«

»Tako torej,« se posveti Zvonku, »za bele nas ima, reva slepa. Ja, mati, z rdečimi pa res ni šale, na stare ljudi imajo pa še posebno piško. — Ampak, tod jih ne bo. Ravnokar smo jih pri Kočevju pošteno naklestili!«

»Ojej, ojej, ali res?« se razveseli starka. »Samo da jih ne bo, antikristov! Saj bojda požigajo vse pred seboj in pobijajo vse, kar srečujejo na poti. Samo da ste jih namahali...«

»Kar domov, mati, kar domov! Se vse bo dobro. Mi gremo pa po Angleže in kralja Petra. In vašega gospoda vam tudi nazaj pripeljemo, če ga le kje dobimo. Boste videli, kako bo še veselo v tej naši lepi deželi!«

»Bog te blagoslovi za dobro besedo, sinko. Saj sem vedela, da ne bo tako hudo, pa so nas pritiskali in priganjali zdoma!« hiti pojasnjevati starka in jo pri priči ubere nazaj proti Laščam.

»Pa zdravi ostanite, fantje, pa naše pripeljite nazaj. Kaj bi brez potrebe lazili po svetu,« se zahvaljuje starka vzdolž kolone ter z napol ugaslimi očmi ogleduje krepke partizane v čednih angleških uniformah. Po njenem smo prav gotovo beli, ali pa predhodnica kraljeve vojske.

In tako sta se razšla starost in mladost. Se dolgo so se nasmihali borci za sključeno črno postavico, ki se je opotekala po prašni cesti proti domu.

»Rad bi poznal tistega njenega gospoda, ki je zbehal to staro revše,« se mršči kurir Zvonko. »Naložil bi mu jo

na pleča in ga gnal na Koroško in nazaj, da bi mu presedalo delati zdrabo med neukim ljudstvom. Sicer pa, morda se še kje srečamo!«

Malce mučne vtise, ki jih je napravila zbegana starka, kmalu zabriše prijazno sonce in prazničnost velikega pričakovanja. Pot se je pričela vspejati, utonili smo v turjaške gozdove.

Bliža se mrak, veseli razgovor nekam ugasne. Topel pomladni veter se zaganja v krošnje dreves in od časa do časa izgublja moč. Kakor da bi se tudi on utrudil od dolgega pohoda. Minevajo ure v boju z nočjo in spancem. Na Turjaku zastanemo, da nahranimo živali, da se enote zbero in uredi. Izvidniki iščejo zvezo s pehoto.

Brigadni obveščevalec Jernej nam sporoči grozno novico: nekaj ur pred našim prihodom se je v turjaških ječah zgodil zločin, kateremu ni zlepa para v dolgi vrsti belih grozodejstev. Belogardisti so postrelili naše najboljše aktiviste, med njimi Kraigherja, Tumo in druge... Obnemeli smo ob nepričakovanem zlodejstvu in črne slutnje nam vrtajo po možganih. Kaj neki počno sedaj pobesneli izdajalci v Ljubljani, kjer je toliko naših dra-

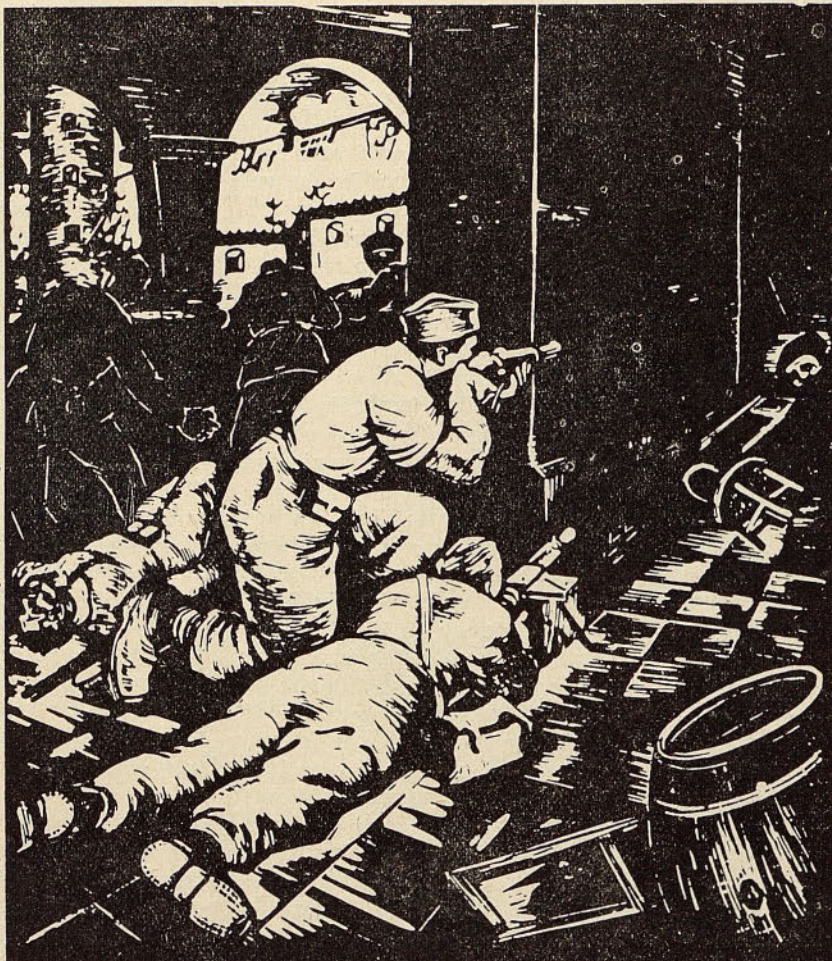
gih? Če se sovrašтво združi z obupom, kaj dobrega je pričakovati?

Vozarji krepkeje poprimemo za biče in prično spodbadati živali v hitrejši korak. Najrajši bi se sami vpregli pred topove in preleteli dolge turjaške klanke, da bi se še to uro pojavili pred ljubljanskimi predmestji. Hitreje, hitreje, da se prepreči, kar se preprečiti da... Starešine morajo miriti kolono, saj se bodo polomili vprege in topovi. Borci zahtevajo takojšen odhod in se ne menijo za to, če je pot varna ali ne...

V ranem jutru se brigada spusti v barjansko ravnico. Prvi jutranji žarki obsijejo zeleno preprogo, ki se razprostira pred prestolom Ljubljane. Bele meglice se dvigajo v višave in nežno zastirajo Polhograjske hribe. Ljubljana! Samo del našega dragega mesta vidimo, pa vendar bi se najrajši zjokali od sreče. Nič več utrujenosti, nič več dremote. Po štirih letih smo zopet tu, prišli smo osvobajati našo Pepelko, naše herojsko mesto, ki nam je dajalo poguma in moči še tedaj, ko je samo krvavelo pod okupatorskim bičem. Pozdravljena Ljubljana, že gremo, hitimo... (Dalje prihodnjič)

Ivan Subić:

Borba

In vendar je zagorel kres

Bilo je pod konec aprila 1942, ko je Glavni štab Partizanskih odredov Slovenije izdal nalog za razpust Kočevskega bataljona, oziroma za njegovo preformiranje v manjše skupinice s po 10 do 12 borci. Te skupinice naj bi s svojim izzivalnimi napadi na Kočevje in okolico pri sovražniku ustvarile vtis, da je partizanov vedno več in, da sovražnik nikjer ni več varen pred našim nenadnim napadom tam, kjer nas je najmanj pričakoval. Imele pa so te manjše skupine borcev tedaj še nalogo, v noči od 30. aprila na 1. maj, zažgati kresove na vseh vidnih vrhovih Kočevske, v pozdrav delavskemu prazniku in za to, da bi v naših ljudeh vzbudili še močnejšo zavest o rasti partizanske vojske in o njenem odločnem odporu sovražniku. Zjutraj, 27. aprila smo se ločili od ostalih skupin borcev bivšega Kočevskega bataljona. Bilo nas je devet. Četico je vodil komandir Janko, jaz pa sem opravljal dolžnost polit. delegata. Po ločitvi od soborcev smo jo ubrali proti Žagam na Kolpi. Vsak zase smo na tistem razmišljali o nalogah, ki nas čakajo v prihodnjih dneh in o tem, ali jim bomo kos. Sredi poti nas je nenadoma zmotilo brnenje avtomobilskih motorjev.

Po cesti iz Banje Loke proti Brodu na Kolpi se je tedaj premikala kolona sedmih italijanskih kamionov. Znašli smo se pred mamljivo priložnostjo, z dobrih položajev napasti sovražnika, vendar nas je njegov nepričakovani prihod tako presenetil, da je bilo boljše takojšen napad odložiti. Pustili smo kolono, da je mirno nadaljevala pot proti Brodu, mi pa smo za poznejši napad pripravili ustrezen načrt. Računali smo namreč, da se bo ta kolona zvečer vračala proti Banji Loki in tedaj smo jo nameravali napasti. Prostor, kjer smo se srečali z Italijani, je bil kot nalašč za naš napad zelo ugoden in čeprav nas je bilo samo devet, z eno strojnico, smo bili prepričani, da nam bo ta akcija dobro uspela.

Blizu vasi smo pripravili zasedo. Komandir Janko je s tremi borci in strojnico zavzel položaj na eni strani, jaz z dvema borcema na drugi strani, dva borca pa sta se zavlekla na položaj višje v hrib, odkoder sta imela lep pregled na cesto. Tako razporejeni smo čakali v zasedi skoraj do petih popoldne, trdno prepričani, da se bo kolona pod noč vrnila in, da ne bomo zaman čakali nanjo. Toda namesto kolone, ki je zjutraj vozila proti Brodu na Kolpi, je tedaj iz Banje Loke pridrdrala druga italijanska kolona — 32 kamionov vojaštva, v smeri proti Brodu na Kolpi. Komandir Janko se je s svojimi borci neopazno umaknil proti Kolpi. Upali smo, da nas kolona ne bo opazila, vendar so po moji skupini že zaregljali prvi italijanski rafali. Kolona se je ustavila pod nami in z enega izmed kamionov na cesti je žgala sovražna strojnica proti nam. Odpel sem dve ročni bombi in ju zalučal na cesto. Zadeli sta kamion, ki je stal pod našo zasedo in ga onesposobil. Italijanski strojničar je vztrajno žgal proti nam, vendar smo mi trije ležali v varnem kritju. Skušal sem ga pre-

gnati s položaja na kamionu, toda prvi moj strel je zgrešil.

K meni se je priplazil borec Miloš. Vznemirjen mi je hitel pripovedovati, da smo v lepi »kšaši«, tako rekoč brez pravega umika, če bi Italijani udarili za nami. Edini umik je bil po strmini v hrib, kjer pa bi bili kar dober cilj za italijanske strelce. Znebiti se je bilo treba nadležnega mitraljeza na kamionu, ki bi nas na strmini zlahka pobil. Previdno sem pogledal izza kritja, nameril puško in to pot uspel. Mitraljezec se je s prestreljenimi prsmi in strojnico v rokah zvalil po kamionu. Trenutek zmede med Italijani smo izrabili in se srečno umaknili po strmini v gozd. Žal smo morali pri tem odvreči nahrbtnike z razstrelivom, s katerim smo nameravali razstreliti železniško progo. Umaknili smo se srečno, prav tako tudi eden tovarišev, ki je bil v zasedi višje v kribu, medtem ko pa je tovariš Karničnik iz Kočevlja, obležal smrtno zadet v zasedi. Ostali smo se čez dobro uro zbrali na Žagah ob Kolpi. Na žagah smo najprej razpravljali o nahrbtnikih, ki smo jih pri umiku pustili v zasedi. Škoda je bilo dragocenega razstreliva, ki bi ga pozneje lahko s pridom uporabili na železniški progi. Slednjic sem se bil odločil, stopiti sam po nahrbtnike. Ko sem prispel na mesto, kjer nas je maloprej napadla italijanska kolona, nisem našel žive duše. Na cesti je stal le kamion, ki sem ga bil z bombama toliko poškodoval, da ni mogel nadaljevati poti. Nekaj časa sem oprezal okrog njega, da bi se prepričal, če niso Italijani morda pustili nekaj svojih v zasedi, računajoč, da se bomo vrnili semkaj. Ko sem se prepričal, da ni nevarnosti, sem se spustil na cesto, našel v vozilu nekaj krp za čiščenje in jih namočil v bencin. Z njimi sem omočil dele kamiona, nato pa ga brž zažgal in se pognal navkreber, kjer so ležali naši nahrbtniki. Ko sem z njimi oprtan že hitel nazaj proti Žagam, je spodaj na cesti lepo dogorevalo uničeno sovražnikovo vozilo.

Večerjali in prespali smo v Žagah na Kolpi. Počitek na seniku nam je prav dobro del, čeprav je bilo ponoči hladno. Zgodaj zjutraj smo nameravali nadaljevati pot proti Mozlju. Toda brž po odhodu iz Žag, nas je vreme močno razočaralo. Med potjo je začelo snežiti in je prav v kratkem času zapadlo blizu 30 cm snega. Naši načrti, da bi, kot ostale skupine bivšega Kočevskega bataljona, zažgali kres na čast 1. maja, so nepričakovano padli v vodo. Imeli smo namreč tu novega sovražnika, s katerim nismo računali. V snegu smo namreč puščali za seboj sled in tako nismo smeli tvegati. Med potjo proti Mozlju nas je srečal terenec in nas odvedel v vas Kočarji. To je bilo vsekakor pametneje, kot pa siliti po visokem snegu in se tako po nepotrebnem izpostavljeni.

Novo zapadli sneg nas je prisilil, da smo v Kočarjih ostali tri ali štiri dni in tako nismo uspeli prižgati prvomajskega kresa. Bilo nam je nemalo žal, da svoje naloge nismo mogli izvesti, toda kljub temu smo 1. maj proslavili dostojno. Drugi naši tovariši, ki so imeli dostop do mest, kjer naj bi zakurili kresove, so uspeli. Toda tudi mi pravzaprav nismo ostali praznih rok. Na naš račun je gorel na cesti Banja Luka—Brod na Kolpi uničeni italijanski kamion — na čast 1. maja!

O NAŠI PRODAJNO SERVISNI MREŽI

V zadnji lanski številki revije »Iskra« je bil objavljen članek o nekaterih problemih naše prodajno-servisne organizacije. V tem članku je bila nakažana tudi potreba po ponovni proučitvi celotnega organizacijskega stanja naše prodajne, servisne in montažne mreže na terenu. V času od oktobra 1959 do konca letošnjega marca je bila v tovarni vrsta posvetovanj o teh problemih. Pri tem so sodelovali odgovorni tovariši iz naših področnih organizacij in iz vseh sektorjev tovarne. Na osnovi temeljitih razprav so bili izdelani konkretni predlogi, ki jih je medtem že potrdil tudi Delavski svet. Odobrena so bila potrebna nova delovna mesta in s 1. aprilom so bili že dani pogoji za izvajanje konkretnih ukrepov. Ker smo naš kolektiv v »Iskri« seznanili s problemi, je prav, da ga obvestimo tudi o rešitvah, saj gre za pomembno dejavnost in sorazmerno obsežen del našega kolektiva.

V razpravi je bil zlasti obravnavan položaj naših zunanjih prodajnih in montažnih organizacij, ki naj ustrezata današnji stopnji razvoja tovarne in njenim bližnjim perspektivam, kakor tudi doseženi stopnji v razvoju družbeno-gospodarskega sektorja posameznih ekonomskih področij v državi. O tem so govorili tudi na letni konferenci ZKS v »Iskri«, kjer je bilo poudarjeno, da morajo te organizacije postati sestavni del ekonomske celote tistega področja, kjer delujejo, da morajo te organizacije biti hkrati predstavnik interesov tistega področja v tovarni in obratno, predstavnik interesov tovarne na tistem področju. Tu gre torej za kvalitetno novo obliko. Pojem trgovskega predstavništva zato ne ustreza več temu našemu pojmovanju namena in položaja naših organizacij. Tu ne gre za trgovsko agenturo, temveč za ekonomsko organizacijo, ki je sama po sebi tudi večja ekonomska enota, ki mora svojo dejavnost nenehno vsklajevati z interesi celote. Taka vsebina naših področnih organizacij sama po sebi postavlja tudi zahteve po takem profilu kadrov, ki tako funkcijo lahko razumejo, ki znajo vsklajevati strokovno dejavnost s potrebnim političnim poslušom za družbeno dogajanje okrog sebe. Tudi to pomeni kvaliteten korak naprej.

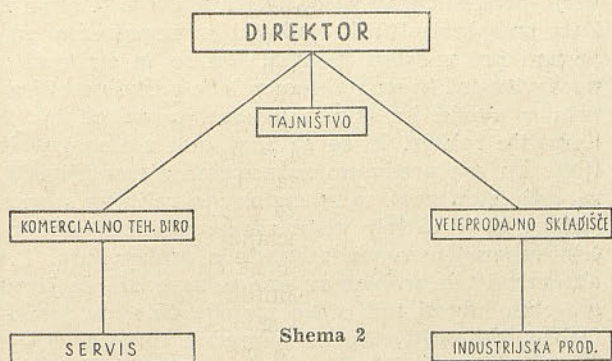
Ko smo tako načelno določili vsebino naših področnih organizacij, smo hkrati prišli do drugega zaključka, in sicer, da je naloge, ki so v strokovnem pogledu podane, treba funkcionalno deliti v dva dela:

1. na prodajni del, to je na področne prodajno-servisne organizacije, ki prevzemajo zdaj v izpo-

polnjenem sestavu dosedanje naloge predstavništva v širšem pomenu te besede, z veleprodajo in maloprodajo;

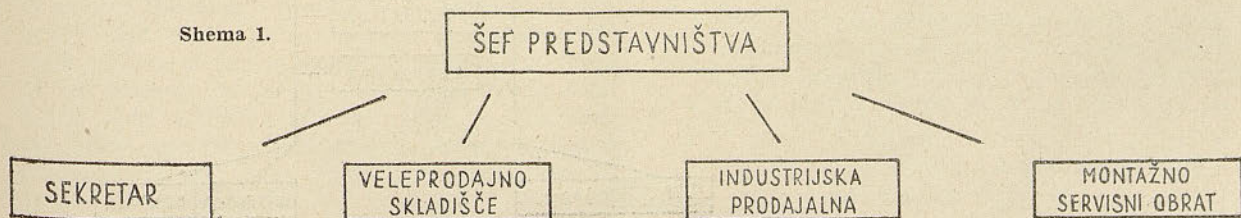
2. na projektivno montažne naloge, ki jih prevzema Projektivno-montažni obrat.

To je zahtevalo, da do letos veljavno shemo (1) spremenimo, ker je praksa pokazala, da taka shema ne zagotavlja ustreznega strokovnega nadzorstva, da ne združuje v eni enoti komercialno-tehnične funkcije področne organizacije in da industrijska prodajalna po tej shemi ni prodajalna veleprodajnega skladišča, torej ni prodajalna istega grosista. Tu je še neka negativna stran; na predstavnika oziroma direktorja področne organizacije so bili vezani kar 4 vodje poslovnih enot, ki pa se med seboj razlikujejo tako po svojih funkcijah, kakor tudi po strokovnosti. Upoštevajoč te izkušnje in v uvodu omenjene načelne rešitve, smo s 1. aprilom začeli uveljavljati novo organizacijsko shemo.

Iz te sheme je razvidno, da skušamo odpraviti organizacijsko vse tiste pomanjkljivosti, o katerih smo prej govorili. Predvsem združujemo vso prodajo naprav, ki zahteva posebno tehnično obdelavo prek komercialno-tehničnega biroja (KTB), ki mu načeluje inženir, po možnosti inženir šibkega foka s komercialno prakso. Ta seveda hkrati predstavlja tudi strokovnega voditelja za servis, zaradi česar je poslovodja servisa tudi njemu podrejen. Veleprodajno skladišče postane grosist, industrijska prodajalna pa njegova prodajalna za prodajo na drobno.

Na direktorja področja vežemo na ta način le dva, neposredno podrejena, ki sta tudi po svojem delu in dolžnostih približno enaka.

Posebej naj tu omenimo servis. Ta postane res enota za vzdrževanje, revizijo in spremljanje delovanja naših naprav v eksploataciji. Na sedežih področij se organizira stalna dežurna služba sposobnih mehanikov za vse naše kupce. Ta servis bo treba opremiti z vsem potrebnim orodjem, priročnim skladiščem rezervnih delov in manjšo delavnico za tekoča popravila. Tako bo torej združena krajevno, funkcionalno in strokovno prodaja naših izdelkov na določenem področju, s servisom za te izdelke, kar je v skladu z našimi predpisi in z našimi stalnimi prizadevanji, da bi se kar najbolj približali kupcem. Projektivno-montažne naloge, kot uslužnostna proizvodnja, pa so predmet posebne dejavnosti in zato tudi organizacijsko posebej zajete.

Taka organizacija področij se je že začela izvajati, seveda jo bomo lahko do konca izvedli le, ko bomo razpolagali s potrebnimi kadrovskimi in prostornimi možnostmi.

Posebna pozornost v teh razpravah je bila posvečena izvrševanju projektivno-montažnih nalog na terenu. Ta problematika je tudi najbolj obsežna, rešitve pa glede na probleme tudi najtežje. Vsem nam je znan velik napredek v proizvodnji in še večje perspetive, ki so že tu, še zlasti v telefoniji. Zato smo konzultirali ljudi, ki so neposredno zaposleni pri vodstvu montaž. Vsi so se strinjali z ugotovitvami, ki smo jih omenili že v članku, citiranjem v uvodu in skupaj z nami pomagali iskati najboljše rešitve, ki so za zdaj tudi realno izvedljive. Tu gre predvsem za povečanje zmogljivosti, za večjo storilnost, za specializacijo velikega števila kadrov in še za celo vrsto ukrepov, ki naj omogočijo vzporeden vzpon montaže s proizvodnjo. Pri obravnavi teh problemov smo se zavedali, da je tu potrebno uvesti tudi nove metode dela, da je potrebno izkoristiti tehnični napredek, ki so ga drugi dosegli pri tem delu, ker se nam sicer lahko primeri, da bi v bližnji prihodnosti lahko prišli do zelo resnega nesorazmerja med proizvodnimi in montažnimi zmogljivostmi, kar bi lahko imelo zelo težke posledice za montažo, kot tudi za samo proizvodnjo.

Podoben, morda še težji je problem projektive. Mi smo poskušali formirati projektantske ekipe v Beogradu in Zagrebu, vendar z malo uspeha. Tu je ključ v kadrih in problem je tu še toliko težji, ker gre za kadre z visoko strokovno izobrazbo, za inženirje in tehnike, ki poznajo našo stroko in tudi montažno dejavnost. K temu se dodatno postavlja vprašanje izvenserijske delavnice, zlasti za telefonijo, ki bi jo bilo treba formirati v tem okviru.

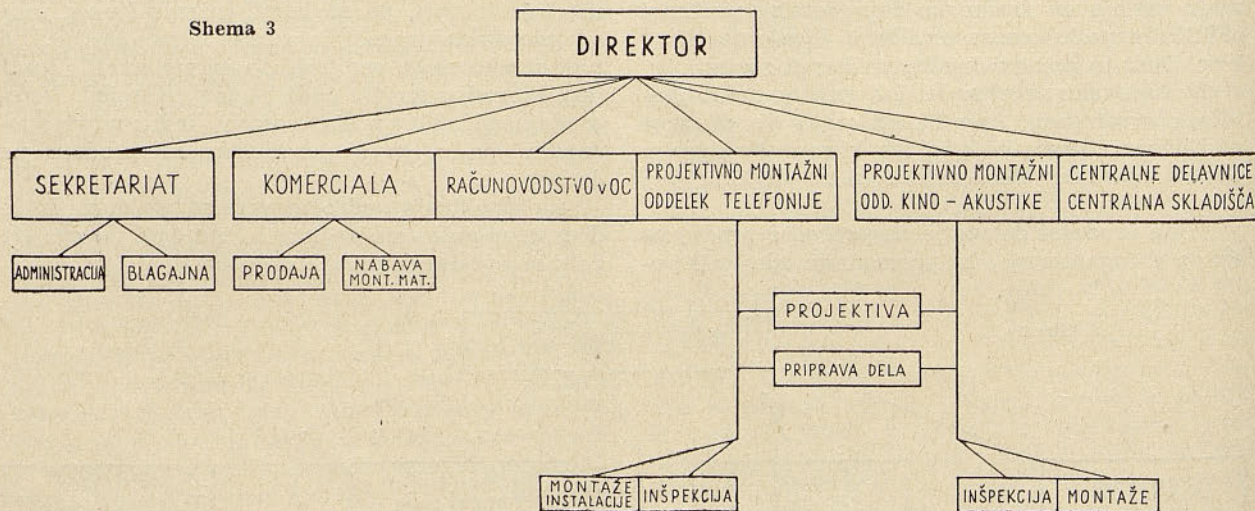
Obstoječi kadrovski položaj nam tu imperativno nalaga centralizirano reševanje vseh teh problemov. V ta namen je bil s 1. aprilom v Ljubljani ustanovljen Projektivno-montažni obrat, z delovnimi ekipami v Ljubljani, Beogradu, Zagrebu in Skopju. Seveda sama organizacija še ne rešuje navedenih problemov. Z njo je izpolnjen le prvi pogoj za organiziran začetek reševanja te problematike. Ta obrat ima predvideno naslednjo organizacijo. (Shema 3)

To je le okvirna shema, ker je tu treba detajlno organizacijo dnevno prilagajati posameznim montažnim nalogam.

Na ta način imamo torej od 1. aprila dalje v Jugoslaviji 6 področnih prodajno-servisnih organizacij, in sicer v Beogradu, Zagrebu, Ljubljani, Sarajevu, Skopju in na Reki ter Projektivno-montažni obrat s sedežem v Ljubljani in ekipami v Beogradu, Zagrebu in Skopju. Vsaka od teh organizacij je pravzaprav majhno podjetje zase. Znotraj svoje organizacije ima več ekonomskih enot. Letos so bile prvič izdelane tudi analize dohodka in realno postavljene planske naloge tako, da bodo zaposleni v mreži tudi stimulirani po rezultatih svojega dela.

Da bi bila ta organizacija popolna, je bilo treba nujno postaviti ustrezni operativni koordinacijski organ. Doslej so koordinirali dejavnost mreže različni organi, tako Administrativno-obračunski center v Ljubljani, ki je v glavnem opravljal celotno službo računovodstva in personalne evidence, nato tehnični center v tovarni, ki pa je bil praktično sestavni del prodajnega oddelka tovarne, pa prodajni oddelek tovarne v vprašanih komercialih, v finančnih zadevah pa so bili nekateri posli pridržani

Shema 3

finančnemu sektorju v tovarni. Pri reševanju kadrovskih zadev, so se stvari reševale prek personalnega oddelka tovarne. Tako je torej službo koordinacije opravljalo 5 različnih organov tovarne, brez zadostnega medsebojnega sodelovanja. Bistveni del tega pa je seveda komercialna služba.

Da bi ta funkcija bila v prihodnje zadostno koordinirana in da bi lahko zajeli celoten kompleks koordinacijskih poslov, je bil s 1. aprilom v komercialnem sektorju tovarne formiran poseben oddelek »Uprava področnih prodajnih in montažnih organizacij« s sedežem v matičnem podjetju, je pa stroškovno v sestavu mreže, torej se v celoti finansira iz sredstev, ki jih ustvari prodajna mreža. Ta uprava združuje:

1. **komercialno službo**, katere naloga je pripravljati prodajne načrte za vsako področje in za posamezne enote (letne, trimesečne, mesečne), nadalje sproti spremljati izvrševanje teh načrtov in s tem v zvezi posredovati reševanje problematike, ki se pojavlja pri opravljanju planskih nalog; koordinirati evidenco o stanju zalog in izdajati naloge za predispozicijo, dajati potrebna komercialna in tehnična obvestila, tolmačiti tovarniško prodajno politiko, zlasti še glede terminov in rabatov. Nadalje mora ta služba še voditi kontrolo nad fakturiranjem, zvezo z Obračunskim centrom in izdajati posebni informativni Bilten za mrežo. V sestavu te službe je komercialno inštruktorstvo in nadzor nad komercialnim poslovanjem področnih organizacij. Tu je mišljena inšpekcija komercialnega poslovanja, ne pa finančnega poslovanja, ker za to obstaja Obračunski center in posebna služba interne revizije v finančnem sektorju tovarne;

2. **tehnično službo**, z nalogami tehnične koordinacije, ki izdaja montažne predpise, proučuje nove delovne metode, specializacijo montažnih kadrov v podjetju, opravlja tovarniško inšpekcijo in revizijo projektov skozi posebno interno revizijsko komisijo. Ta služba ima še posebno nalogo vzdrževati vsakodnevno zvezo med terenom in tovarno, zaradi posredovanja predlogov za spremembe in dopolnitve obstoječih izdelkov, kakor tudi za uvajanje novih, posebej še za posredovanje rednih poročil o funkcioniranju tovarniških izdelkov v eksploataciji;

3. **finančno službo**, ki je organizirana v Obračunskem centru v Ljubljani, z nalogo opravljati računovodske posle za vse področne organizacije. Ta služba vodi torej finančno poslovanje mreže v celoti, vključujoč tu tudi Upravo mreže;

4. **kadrovsko službo**, pri kateri ne gre za ponavljanje nalog, ki jih ima kadrovska služba podjetja, temveč le za spremljanje razvoja kadrov v mreži, za enotno obravnavo predlogov za sprejem in odpovedi, kakor tudi za spremljanje podatkov o zašlužkih. Taka služba je operativnega značaja, mora pa biti sestavni del politike vodenja, zaradi česar je v sestavu operativnega vodstva mreže. Kot poseben organ pri tej službi obstaja posebna tarifna predkomisija za mrežo, ki jo je že lani postavil upravni odbor podjetja.

Iz zaključnega računa 1959

Poslovna poročila kažejo, da je naše podjetje doseglo večjo proizvodnjo z relativnim znižanjem stroškov poslovanja. Obseg proizvodnje je bil za 17% večji od planske obveznosti, medtem ko pa je bil plan izvoza prekoračen za 154%. Povečanje proizvodnje je bilo doseženo predvsem na osnovi povečane storilnosti dela in bolj ekonomičnega poslovanja, le delno pa na račun za 4,9% povečanega števila zaposlenih delavcev.

Številke nam pa povedo naslednje:

realizacija —	8.012.013.720 din
izredni dohodki —	47.555.932 din
izredni izdatki —	127.925.220 din
celotni dohodek —	7.933.644.432 din
poslovni stroški, nabavna vrednost prodanega materiala, odpadkov in prometni davek —	4.832.709.445 din
dohodek	3.100.934.987 din

Ugotovljeni dohodek bo razdeljen na del za družbo in na del za namene podjetja (čisti dohodek).

Poslovanje mreže se je začelo s 1. aprilom po prej obrazloženih organizacijskih vidikih. Vse navedene spremembe imajo skupni cilj, mrežo usposobiti za prevzem povečanih nalog, ki jih naloga povečanje proizvodnje. Prav tako pa je njen namen izboljšati strokovnost pri delu in začeti akcijo za dejansko povečanje produktivnosti v vseh poslovnih enotah mreže. Zato bomo tu v najkrajšem času lahko prešli na sistem ekonomskih enot. To bo zahtevalo ustrezne korekcije v tarifnem in premijskem sistemu, pa morda še nekatere organizacijske izpopolnitve. Pri vsem tem pa moramo nenehno upoštevati celoto, torej »Iskro« kot veliko podjetje in vsi ukrepi, ki so in bodo še izvršeni, morajo biti sestavni del ukrepov, ki spremljajo razvoj tovarne. Gre torej le za pravilne razmejitev, za večje medsebojno razumevanje skupnih in posameznih interesov. S takimi pogledi stopamo torej v novo obdobje razvoja naših področnih prodajnih in montažnih organizacij, ki bo morala dobiti čimprej tudi svojo dopolnitev v organih delavskega samoupravljanja in tudi s formiranjem samostojnih političnih organizacij za področje mreže.

Izvršni odbor sindikalne podružnice

R A Z P I S U J E

delovno mesto tehničnega sekretarja.

Pogoj: ustrezno ekonomsko-politično znanje in aktivno delovanje v raznih organizacijah v podjetju.

Pismene ponudbe oddati v pisarni sindikalne podružnice najkasneje do 15. maja t. l.

Sindikato
kovinskih delavcev Jugoslavije
Podružnica »Iskra«

Z ZASEDANJ DELAVSKEGA SVETA

V obdobju med izidom 4. in 5. številke glasila »Iskra«, se je glede na pomembnost obravnavanega gradiva naš Delavski svet sestal kar trikrat. Zlasti občiren je bil dnevni red prvega zasedanja, na katerem so člani DS razpravljali o bilančnih poročilih komercialnega, splošnega in tehničnega sektorja, iz katerih je razvidna celotna dejavnost našega podjetja v preteklem letu. Glede na ugotovitve, ki so bile podane že v poročilih na redni letni konferenci Zveze komunistov in na letošnjem občnem zboru naše sindikalne organizacije, ne gre, da bi ponovno in podrobneje navajali ugotovitve o uspešnem izpolnjevanju proizvodnega in komercialnega plana ter o ostale našem poslovanju.

Ob tem samo splošna ugotovitev, da je bilo poslovanje v vseh pogledih uspešno, kljub nekaterim težjim problemom v zvezi z rekonstrukcijo tovarne, pri ustanavljanju novih obratov »Iskre«, pri nabavi potrebnega novega strojnega parka, zaposlovanju delovne sile in drugem. Prav to kaže na pravilno smer vodstva in sposobnosti delovnega kolektiva »Iskre«, ki sta v danih pogojih znala prebroditi nastale težave in uspešno izpolnila svoje nemajhne naloge tudi v preteklem letu. Prav to in pa polet, s katerim je naš kolektiv v prvih treh mesecih letošnjega leta zastavil izpolnjevanje svojih planskih nalog, sta dragoceni jamstvi za to, da bo tudi leto 1960 minilo v znamenju izpolnitve obširnega in v primerjavi z minulim letom, občutno večjega proizvodnega plana, seveda ne predvsem na račun neomejenega pritoka nove delovne sile, pač pa zlasti na račun pomlajene strojne opreme, še boljše izrabe preostalih notranjih rezerv in dviga storilnosti, kakor tudi na račun novih obratov »Iskre«.

Izčrpana bilančna poročila komercialnega, splošnega in tehničnega sektorja so dodobra osvetlila celotno dejavnost podjetja in jih je zato Delavski svet v celoti potrdil po nekaterih pojasnilih, predvsem glede investicij za obrat Otoče in v pogledu nadaljnje rekonstrukcije tovarne ter o vprašanju splošne in notranje standardizacije, ki postaja povsod v naši industriji in tako tudi v »Iskri«, vedno bolj nujna zahteva.

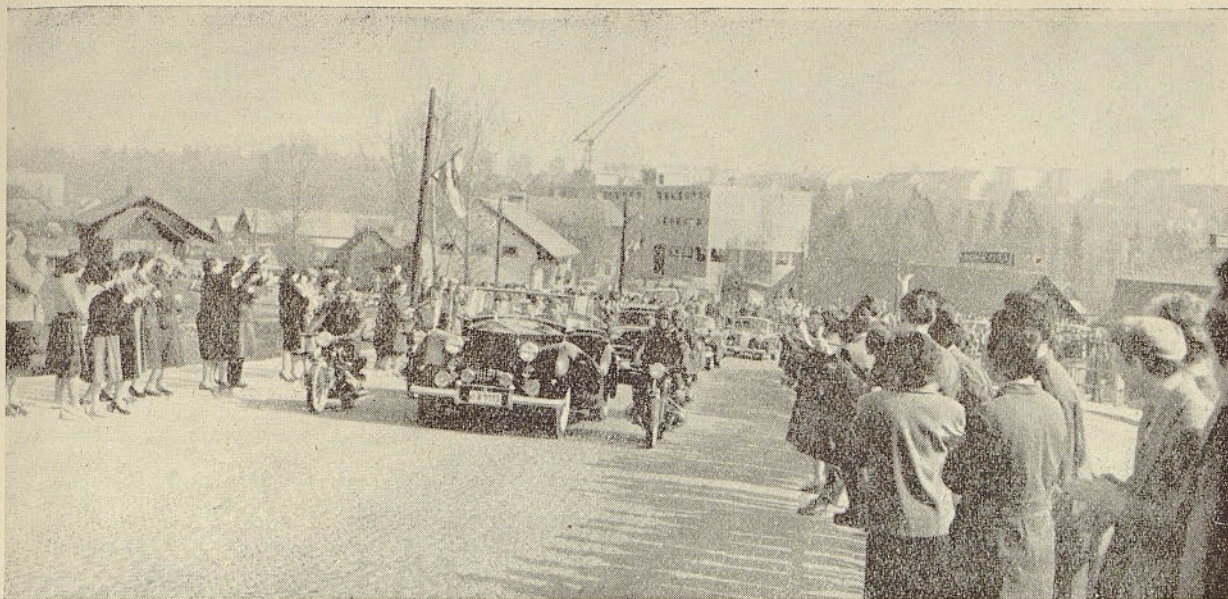
Omenjenim bilančnim poročilom je po potrditvi dodatka k inventurnemu elaboratu na 35. zasedanju Delavskega sveta, sledila razprava in potrditev zaključnih računov za leto 1959, in sicer trgovsko-servisne mreže, Industrijske kovinarske šole, Obratne ambulante in Samskega doma. Prvi trije zaključni računi so bili po nekaterih pojasnilih, ki jih je v zvezi z zaključnimi računi dal članom Delavskega sveta finančni direktor, diplomirani ekonomist, tovariš Kralj, brez pridržkov potrjeni, Delavski svet pa ni sprejel zaključnega računa Samskega doma, ki je bil podan na splošno v zelo skromni in površni obliki in iz njega ni bil viden vzrok za nastalo izgubo pri lanskoletnem poslovanju. Delavski svet je zaključni račun Samskega doma zavrnil in naložil revizijski komisiji, naj znova

pregleda poslovanje doma in ugotovi vzroke za prikazano izgubo, šele potem bo Delavski svet sklepal in potrdil zaključni račun doma za preteklo leto.

Na prvem zasedanju Delavskega sveta v mesecu aprilu je nadalje tehnični direktor, tovariš inženir Železnik, poročal članom DS o stanju novih obratov »Iskre« v Novi Gorici, Otočah, Lipnici in Novem mestu. Iz tega poročila je razvidno, da obrat avtoelektrike v Novi Gorici lepo napreduje kljub nekaterim objektivnim težavam in velikim potrebam. Doslej se je iz matičnega podjetja tja preselila že montaža zaganjalnikov z 2,5 in 4 KM, magnetnih vžigalnikov in vžigalnih tuljav, na čemer dela že blizu 80 delavcev in delavk, v naslednjih dneh pa je predvidena že tudi selitev montaže napetostnih regulatorjev. Razvoj tega obrata že zahteva izdelavo elaborata za drugi del rekonstrukcije. Potrebne številne nove stroje in naprave za lakirniški in galvanizacijski oddelek, kakor tudi verižni trak. V ta namen bo predložen Izvršnemu svetu LS LRS in Zvezni investicijski banki elaborat, vsebujoč predlog za najetje kredita za nabavo potrebnih strojnih kapacitet. Investicijski oddelek v tovarni pa že ima seznam potrebnih strojev in naprav ter zbira ponudbe za nabavo. Prav tako pa je bil dokončan že tudi idejni tehnološki osnutek za ureditev velike hale v Novi Gorici.

Za obrat v Novem mestu je v pripravi elaborat za investicijsko banko. Za nabavo opreme bo treba najeti posojilo, medtem ko bo sredstva za izgradnjo poslopij oskrbel Okrajni ljudski odbor Novo mesto sam, ker je zelo zainteresiran, da bi obrat »Iskre« kar najprej lahko začel delovati v predvidenem obsegu. Izdelan je bil tudi že tehnološki projekt, na osnovi katerega bo Projektivni biro Novo mesto izdelal gradbene načrte, tako da bo gradnja objektov za novi obrat stekla verjetno že v poletnih mesecih, medtem ko naj bi bila spomladi 1961 dovršena do take stopnje, da bi se lahko začela montaža naprav in opreme. Do tačas bo moral biti dovršen tudi ves tehnološki elaborat, na osnovi katerega bo potem treba najeti kredite za nakup opreme, da bo le-ta pravi čas nared. V Lipnici so gradbena dela na glavni stavbi gotova, v notranjosti pa imajo opravka z instalacijami. Začela se bo adaptacija zgradbe za galvaniko. Delna proizvodnja delov številčnika za števec in montaža številčnika pa bo lahko v prenovljenem obratu stekla že nekako v drugi polovici maja, če bo do tačas pripravljena tudi vsa potrebna strojna oprema. — Delavci in delavke, predvideni za obrat Lipnica pa v matičnem podjetju že povsem samostojno delajo pri izdelavi številčnikov.

Dela na obratu Otoče, ki so zaradi ustavljenih kreditov za nekaj časa zastala, se zdaj spet nadaljujejo, prav tako pa je bil pri Investicijski banki v Beogradu odobren kredit za nakup opreme, ki bo prav te dni naročena in dobavljena najkasneje do srede prihodnjega leta.

OBISK Dr. AHMEDA SUKARNA

V Jugoslavijo je prve dni aprila prispel na nekajdnevni obisk, premier daljne prijateljske dežele Indonezije, dr. Ahmed Sukarno s soprogo in spremstvom. Visokega gosta je prisrčno sprejel predsednik republike Josip Broz-Tito s soprogo in drugimi političnimi voditelji naše države. Dan pred odhodom iz Jugoslavije, sta si dr. Sukarno in soproga v družbi predsednika Tita in soproge ter obeh spremstev ogledala zadnje skakalno prireditev v letošnji sezoni v Planici. Za goste iz daljne Indonezije je bil prijetno iznenadenje že sam sneg, ki so ga nekateri med njimi videli prvič v svojem življenju, še zlasti pa so jih navdušili naši vrli smučarski skakalci, ki so pred častnimi gosti izvedli po nekaj lepo uspešnih skokov na 80-metrski skakalnici. Na poti iz Planice so visoke goste povsod navdušeno pozdravljali prebivalci in člani delovnih kolektivov po vsej Gorenjski. Tudi delavke in delavci »Iskre« so tedaj prihiteli na glavno cesto nad tovarno, kjer so v špalirju s ploskanjem in vzklikanjem pozdravili predsednika Sukarna in Tita ter njuno spremstvo na poti skozi Kranj proti Ljubljani. Ta trenutek je zabeležil tudi objektiv fotografske kamere našega reporterja.

-Jan-

Dnevni red drugega zasedanja Delavskega sveta je obsegal zaključni račun podjetja za leto 1959 in razpravo o novem Pravilniku za razdeljevanje stanovanj. Člani delavskega sveta so obširno razpravljali zlasti še o novem pravilniku, upoštevajoč nekatere umestne in koristne spremembe ter dopolnitve tako, da bi po novem pravilniku razpoložljive stanovanjske kapacitete v prihodnosti bile razdeljene pravično in na osnovi objektivnega ocenjevanja nujnosti in opravičenosti.

Na zadnjem zasedanju je Delavski svet razpravljal o rebalansu letošnjega proizvodnega plana glede potrebe po višjih obratnih sredstvih za nemoteno poslovanje. Prvotno sprejeti plan v višini 8 milijard 200 milijonov bruto produkta, je Delavski svet povišal na 10 milijard 2 milijona dinarjev. Proizvodni uspeh, ki ga je naš delovni kolektiv dosegel v prvem tromesečju 1960, kaže, da bo to nemajhno obveznost do konca leta možno izpolniti, s tem pa bo tudi zagotovljenih dovolj obratovnih sredstev.

Med raznim na tem zasedanju so člani Delavskega sveta končno še razpravljali o predlogu Upravnega odbora, naj bi člani kolektiva, ki se v službo redno vozijo z avtobusi, od 1. maja naprej

prispevali k vozni ceni namesto 600 dosedanjih, po 1000 dinarjev. Zoper ta predlog so številni člani DS izrazili opravičene pomisleke, na osnovi katerih je končno Delavski svet sklenil, naj prispevek delavcev k prevozu ostane tak kot doslej, da pa se ukinejo tudi dosedanje omejitve, ki so veljale za interesente za prevoz na območju tako imenovanega 5-kilometrskega pasu okrog tovarne.

Letos februarja je vstopil v podjetje naš štipendist Stane ROBAS, diplomant strojne fakultete. — Zadnji korak svojega študija je Stane posvetil našim problemom. Ze je bil na pragu svojega cilja, vendar mu je kruta usoda pretrgala njegovo komaj začeto delo v naši sredini.

V tej kratki dobi smo spoznali mladega, skromnega in požrtvovalnega prijatelja, ki ga bomo ohranili v lepem spominu.

Z izleta v bolnišnico »Franjo« nad Cerknem

Foto: Iver

Reka, Crikvenica
Cerknica, Rakova dolina, Lož, Snežnik
Postojna, Divaške jame
Postojna, Moščenicka Draga
Bohinj (kravji bal)
Jezerko (ovčarski bal)

Dvodnevni izleti

Plitvička jezera
Reka, Pula, Koper

Inozemstvo

Trst, Benetke

Popoldanski izleti

Jelendol, Begunje, Vrhnika, Jezersko, Turjak, Moravče, Izlake, Iški Vintgar, Ljubelj, Begunje, Polževo, Bled, Vrba, Polhov Gradec, Grosuplje, Taborska jama, Volčji potok, Kamniška Bistrica, HC Medvode, Zbiljsko jezero, Škofja Loka, Crngrob, Muzej NOB, Ljubljana, Naravoslovni muzej, Ljubljana, Besnica, Nemilje, Cerklje, Krvavec, Ljubljana – zvezdarna na Golovcu.

Izven tega programa pa bodo tudi pododbori pripravili nekaj svojih izletov.

Komisija za izlete pri IO

LETOŠNJI IZLETI

IO našega sindikata je tudi za letošnje leto namenil precejšnja sredstva za izlete in ekskurzije. Izleti naj bi bili dobro pripravljene ter naj združijo koristno s prijetnim. Odbor bo odklanjal izlete, ki bi imeli izključno zabavni namen.

Zelja komisije za izlete pri IO je istovetna: ogledovati naravne, kulturne, zgodovinske in gospodarske pridobitve naše domovine, s tem pa oplajati duševno obzorje izletnikov, da lahko svoja dogajanja, resnico in lepoto posredujejo še drugim.

Vse to se nam zdi prav in potrebno. Taki izleti so zvrst kulturnega izživljanja, ki daje človeku notranje ravnovesje in ga duhovno zasidra v harmoničnih odnosih do družbe, do narave in vsega okolja.

Komisija za izlete je pripravila naslednji program:

Enodnevni izleti:

Skocjanske jame, Ankaran
Kranjska gora, Vršič, Trenta, Cerkno, Gorenja vas
Mojstrana, Vrata
Zalec, Velenje, Šoštanj, Mozirje, Logarska dolina, Črnivec, Kamnik
Rogaška Slatina, Kumrovec
Postojna, Cerknica, Velike Lašče
Kočevje, Kočevski Rog, Dolenjske toplice
Rovtarnica, Bohinj, Bled, Vrba
Vrhnika, Postojna, Predjama
Velenje, Dobrna
Nova Gorica, Brda
Cerkno, Postojna
Vršič, Log pod Mangartom, Predel
Maribor, Pohorje
Kranjska gora, Vitranc
Vrba, Bled, Pokljuka

Po ogledu predelovalnega obrata rudnika živega srebra v Idriji Foto: Iver

Prejeli smo dopis Sindikalnega doma Jugoslovanskog rečnog brodarstva, v katerem izražajo naši tovarni priznanje za kinoprojektor NP-1, ki so ga pred devetimi leti nabavili pri nas. Objavljamo vsebino njihovega dopisa:

» I S K R A «

Kranj

Godine 1951 kupili smo od vas kinoprojektor NP-1 sa brojem 3288 za naš bioskop.

Kako ova aparatura kod nas radi neprekidno već skoro punih devet godina bez opravke, to se osećamo obaveznim, da vam ovim putem odamo priznanje na ovako dobroj izradi pomenute aparature i kvalitetnom materijalu od koga je izradjena.

Želeći vam još mnogo i većih uspeha u vašem radu, mi vas srdačno i drugarski pozdravljamo sa

Smrt fašizmu — Sloboda narodu!

Sindikalni dom JRB
Pom. upravnika
(Miloš V. Jovičić)

AVTOMATIZACIJA »AVTOMACIJA«

in rojstvo našega poslovnega združenja

(Nadaljevanje)

Sedež našega poslovnega združenja je v Ljubljani.

Poslovno združenje je pravna oseba in je nosilec imovinskih pravic in obveznosti ter ima aktivno in pasivno tožbeno legitimacijo.

K združenju lahko naknadno pristopijo tudi gospodarske organizacije in znanstvene ustanove, ki niso sodelovale pri njegovi ustanovitvi pod pogojem, da razpolagajo z ustreznimi proizvodnimi zmogljivostmi, strokovnimi kadri, organizacijo poslovanja ter da v celoti sprejmejo določbe pogodbe in, če s tem soglašajo, upravni odbor Združenja.

Na seji upravnega odbora, na kateri se odloča o sprejemu nove gospodarske organizacije, mora biti prisotnih najmanj tri četrtine predstavnikov združenih podjetij; sklep o sprejemu pa je veljaven samo tedaj, če za sprejem glasujejo vsi prisotni člani Združenja.

Združenje se ustanavlja za nedoločeno dobo.

Z odpovedjo enega podjetja preneha njegovo članstvo v Združenju, kar pa ne vpliva na njegove sprejete obveznosti do Združenja. Združenje obstaja vse dotlej, dokler vsebuje vsaj tri včlanjena podjetja.

Vsako včlanjeno podjetje sme izstopiti iz Združenja na podlagi pismene odpovedi. V primeru odpovedi preneha njegovo članstvo v Združenju s potekom odpovednega roka, ki znaša eno leto. Odpovedni rok teče od dneva, ko je bila dana odpoved.

Združenje lahko ustanavlja posebne biroje, obrate ali podjetja, katerih predmet poslovanja bo obsegal po potrebi opravljanje projektivnih del s področja avtomatizacije, nadalje opravljanje raziskovalnih nalog ter potrebnih tehniških študijev, procesov ter proizvodnih in montažnih del.

Predmet poslovanja združenja obsega predvsem:

- koordinacijo razvoja sistemov avtomacije in njihovih komponent (sestavnih elementov);
- skupno proizvodnjo in prodajo določenih izdelkov, namenjenih za uvajanje avtomatizacije;
- vzklanjanje proizvodnih programov posameznih podjetij, izbira tehnoloških postopkov in določanje raziskovalnih nalog na področju avtomatizacije;
- skupno izkoriščanje iznajdb in tehničnih izpopolnitev ter skupen nakup in uporaba licenc;
- organizacijo skupnega centra za patentno službo, tehnično dokumentacijo in standardizacijo;
- skupno nabavo surovin in materiala;
- skupno opravljanje projektivnih, servisnih, montažnih in remontnih del;
- skupno organiziranje potrebnih tehničnih študijev in procesov ter izpopolnitev strokovnih kadrov doma in v tujini;
- skupno ukrepanje z namenom znižati proizvodnje stroške s skupnim preverjanjem in kontrolo medfaznih proizvodnih obračunov;
- skupno izkoriščanje doseženega napredka proizvodnje;
- koordinacijo investiranja za razvoj in proizvodnjo sredstev za avtomatizacijo;
- koordinacijo in sodelovanje z drugimi združenji, biroji oz. podjetji za avtomatizacijo, doma in v tujini;
- organizacijo skupne reklame in propagande; skupno nastopanje na sejmih in razstavah z izdelki s področja avtomatizacije;
- skupno zbiranje in izkoriščanje podatkov ter analiz o stanju na tržišču.

Glede izvrševanja posameznih nalog iz gornjih točk lahko izda upravni odbor Združenja posebne pravilnike.

Združenje ima v svojem sestavu na sedežu Združenja poseben komercialno tehnični biro.

Združenje ima lahko zunaj svojega sedeža posebne poslovalnice in zastopstva. O njihovi ustanovitvi odloča upravni odbor Združenja.

Organi združenja so: upravni odbor, nadzorni odbor, direktor komercialno tehničnega biroja in strokovni svet, kot posvetovalni organ.

Upravni odbor je **edini organ upravljanja** Združenja. Upravni odbor sestavljajo v smislu čl. 22. pogodbe po dva predstavnika vsakega združenja podjetja ter predstavnik delavcev Združenja. Vsak predstavnik ima po en glas.

Direktor komercialno tehničnega biroja Združenja je član upravnega odbora po svojem položaju.

Zastopnike gospodarskih organizacij (in njihove namestnike) volijo delavski sveti posameznih gospodarskih organizacij, ki so včlanjene v Združenju, zastopnika delavcev poslovnega združenja pa člani kolektiva tega Združenja. Redni mandat predstavnikov traja dve leti.

Upravni odbor Združenja je v mejah pogodbe o ustanovitvi zlasti pristojen, da

- koordinira proizvodnjo med člani in sprejema program proizvodnje;
- podvzema ukrepe za napredek proizvodnje, za racionalizacijo in povečanje produktivnosti dela, za zmanjšanje stroškov proizvodnje in administracije;
- sprejema načelno sklepe v organizaciji in upravljanju, po izpolnitvi plana in posameznih nalog Združenja ter o politiki cen;
- odloča o ustanavljanju poslovnih enot Združenja ter o njihovi osamosvojitvi;
- podvzema ukrepe za ohranitev in pravilno uporabo ter izkoriščanje premoženja, katero Združenje upravlja;
- odloča o uporabi skladov Združenja skladno s sprejetim proizvodnim načrtom;
- odobrava sklenitve pogodb o kreditih za obratna sredstva, kakor tudi pogodbe o kreditih za investicije Združenja;
- odloča o skupnih dogovorih glede licenc, tehniške pomoči ali koprodukcije z inozemskimi partnerji;
- odobrava periodične obračune in zaključni račun Združenja;
- odloča o članstvu Združenja »Avtomacija«, kakor tudi posameznih članov v drugih strokovnih združenjih in zbornicah, kolikor ni članstvo obvezno;
- daje članom odobritev, da smejo i posameznih poslih iz čl. 10 teh pravil nastopati samostojno;
- razpravlja in odloča o predlogih in poročilih direktorja komercialno tehničnega biroja;
- daje delovnim kolektivom oziroma delavskim svetom včlanjenih podjetij občasna poročila o uspehu poslovanja Združenja;
- odloča o sprejemu in odpovedi vodilnih uslužbencev Združenja;
- odloča o ugovorih zoper odločbe direktorja komercialno tehničnega biroja;
- skrbi za strokovno izobrazbo članov kolektiva Združenja; odobrava osnovna in obratna sredstva komercialno tehničnemu biroju ter izdatke za skupno dejavnost po letnem finančnem predračunu, kakor tudi tarife za usluge;
- izreka pogodbene kazni in odloča o izključitvi in sprejemanju novih članov;
- sprejema pravila, tarifni pravilnik in eventuelne druge pravilnike in predpise Združenja;
- imenuje člane stalnih in začasnih komisij za opravljanje posameznih nalog;
- opravlja vse druge posle, ki v skladu z ustanovitveno pogodbo in z veljavnimi predpisi spadajo v njegovo pristojnost.

Upravni odbor sklepa veljavno, če je na zasedanju prisotnih vsaj dve tretjini predstavnikov. Sklep je sprejet, če je zamj glasovala večina navzočih predstavnikov.

Nadzorni odbor nadzoruje materialno in finančno poslovanje Združenja. Nadzorni odbor ima tri člane in njihove namestnike, ki jih voli upravni odbor Združenja. Člani upravnega odbora ne morejo biti istočasno člani nadzornega odbora. Nadzorni odbor sklepa veljavno, če sta na seji navzoča vsaj dva člana. Nadzorni odbor poroča upravnemu odboru vsake tri mesece.

Poročilo nadzornega odbora se pošlje tudi delavskim svetom gospodarskih organizacij, ki so člani Združenja.

Se nekaj besed o strokovnem svetu.

Strokovni svet Združenja je poslovni organ upravnega odbora Združenja. Člane strokovnega združenja imenuje upravni odbor Združenja izmed strokovnjakov združenih podjetij, kakor tudi izmed drugih priznanih strokovnjakov s področja avtomatizacije.

Strokovni svet šteje pet do sedem članov. Volijo se za toliko časa, kolikor časa traja mandat upravnega odbora Združenja. Novi upravni odbor izvoli lahko iste člane strokovnega sveta ali pa jih zamenja z drugimi.

Strokovni svet razpravlja strokovna in organizacijska vprašanja, ki spadajo v delokrog upravnega odbora Združenja in ki mu jih le-ta predloži. Strokovni svet sklepa z večino glasov. Vsak član strokovnega sveta lahko da na zapisnik svoje oddvojeno mišljenje. Sklepi strokovnega sveta imajo svetovalni značaj.

Predsednik strokovnega sveta prisostvuje sejam upravnega odbora, nima pa pravice glasovanja.

Sredstva Združenja predstavljajo osnovna in obratna sredstva. Ta sredstva oskrbijo Združenju njegovi člani na podlagi letnega predračuna Združenja, ki ga odobri upravni odbor.

Poleg teh sredstev združenja lahko zagotovi nadaljnja sredstva, potrebna za razvoj poslovanja, s prispevki v skupni investicijski fond, s posojili, ki jih najame Združenje pri banki na osnovi čl. 190 Zakona o združevanju v gospodarstvu in z dohodki Združenja za izvršene posle.

Za obveznosti iz posojil, ki jih najame Združenje, jamčijo njegovi člani v smislu določb ustanovitvene pogodbe.

Sklep o najetju posojila sprejema upravni odbor Združenja in mora biti sprejet soglasno.

Razdelitev ustvarjenega dohodka Združenja se vrši v smislu določb čl. 192 do 195. Zakona o gospodarskem združevanju in drugih veljavnih predpisov.

Skupni dohodki Združenja se razdelijo na kritje materialnih stroškov, amortizacijo vrednosti osnovnih sredstev in na prispevke v smislu zakonitih predpisov.

Ostanek skupnega dohodka predstavlja dohodek Združenja.

Upravni odbor Združenja lahko izreče pogodbeno denarno kazen, kot je to predvideno v pogodbi o poslovnem združenju. Kazen se izreče članom, ki ne izvršujejo pogodbenih obveznosti ali drugih sklepov organov Združenja.

✱

S posebnim namenom smo ustanovno pogodbo in pravila o poslovanju poslovnega združenja prikazali pravzaprav v zelo obširni obliki, ker smatramo, da je ustava naše »Avtomacije« za naše bralce močno zanimiva, saj je osnova, ki naj daje neovirane perspektivne možnosti najširšega poslovnega razvoja in najširših aspektov naše moderne razvojne industrijske politike.

Če analiziramo posamezne člene pravil, vidimo, da so pravzaprav povsem slična pravilom podjetja oziroma formulaciji pravil, ki bi jih izdelali za kako novoustanovljeno podjetje. Vendar pa pri našem poslovnem združenju ustanovitelji niso imeli namena osnovati podjetje, temveč poslovno združenje, ker če bi to hoteli, bi ustanovili podjetje. Poslovno združenje je torej po hotenju ustanoviteljev mnogo več in višja organizacijska oblika kot pa bi bil to primer, če bi ustanovili podjetje. Naši ustanovitelji poslovnega združenja imajo brez dvoma pred očmi velike perspektivne naloge. Nedvomno je, da se točno zavedajo velike važnosti poslovnega združenja, ki daleč prekoračuje eventualno predvidene gospodarske dejavnosti, ki bi jih moglo opravljati podjetje.

Organizacijsko razliko med poslovnim združenjem in podjetjem vidimo predvsem tudi v tem, da ima naše poslovno združenje v svoji ustavi predvidene možnosti ustanavljanja podjetij, poslovnih enot, posebnih birojev in obratov, katerih predmet poslovanja bo obsegal po potrebi opravljanje projektivnih del s področja avtomatizacije in opravljanje raziskovalnih nalog, potrebnih tehničnih študijev, tehničnih procesov ter proizvodnih in montažnih del.

Razmišljanja o tem, ali naj se osnuje poslovno združenje ali podjetje, so zavzela relativno velik obseg, posebno zaradi vprašanja finansiranja, ki v trenutku ustanovitve in v trenutku, ko še niso povsem določene naloge in delovno področje »Avtomacije«, predstavlja precejšen problem, ker se podjetja-ustanovitelji z ozirom na danes obstoječe finančne instrumente in stanje tovarn še niso popolnoma prilagodila tem vprašanjem. Vendar smo prepričani, da gre tu za prehodno obdobje, ker pričakujemo, da bodo v najkrajšem času uvedeni novi, dodatni gospodarski instrumenti, ki bodo ustanoviteljem poslovnega združenja omogočali in zagotovili širše možnosti finansiranja nalog in predvidene razdelitve sredstev. Z ozirom na danes veljavne finančne instrumente ima morda podjetje — posebno pa proizvodno podjetje v izgradnji — določene prednosti v primerjavi s poslovnim združenjem, posebno še, ker finančni instrumenti za funkcioniranje poslovnega združenja še niso dokončno ustaljeni.

Nedvomno pa je, da se je v praksi že pokazala potreba, da naše poslovno združenje ustanovi novo podjetje, ki naj prevzame določene operativne naloge in izvrševanje del, ki mu jih poslovno združenje dodeljuje. Perspektivno gledano, smo prepričani, da bo poslovno združenje v kratkem moralo osnovati tudi še druga podjetja, vsako za konkretne naloge, na primer podjetje za projektiranje določene avtomatizacije za določeno gospodarsko panogo itd. Teh pa bo mnogo.

Naloge našega poslovnega združenja so ogromne. Če izločimo za prvo analizo notranje naloge avtomatizacije v okviru samih podjetij-ustanoviteljev in slovenske elektroindustrije — ki jih lahko formulira kot delo programov rekonstrukcije posameznih podjetij-članov in koordiniranja vsega onega, kar pojmujemo pod izrazom »avtomatizacija lastne proizvodnje«, potem moramo drugo nalogo, namreč pojem »proizvodnja avtomatizacije« dovesti predvsem v zvezo z interesentom, to pa je celotna slovenska industrija in seveda tudi industrija v okviru FLRJ.

Vemo, da je tempo industrijskega napredka in industrijske revolucije v naglem in dosedaj neslutnem porastu in če v določenem razdobju naša industrija ne bo držala koraka s tem razvojem, potem bomo jutri in pojutrišnjem pred zastarelimi proizvodnimi kapacitetami, ki bodo — in to je odločilno — predrage in ki ne bodo sposobne izvrševati svojih osnovnih proizvodnih nalog, to je, predvsem poceni povečati storilnost, in kot direktno

UVAJANJE GLASBE V INDUSTRIJO

Večina ljudi preživi polovico ali več svojega budnega stanja v poklicnem udejstvovanju. Ob tem poklicnem delu nastane važno vprašanje, kako bi bili ob najmanjšem delovnem naporu najbolj storilni in hkrati najbolj zadovoljni. To vprašanje je delno tudi psihološke narave, saj je možno z nekaterimi dognanji psihologije dela vplivati na zadovoljstvo in tudi storilnost izvajalcev. V lanski 9. številki »Iskre« sem skušal delno odgovoriti na to vprašanje že v članku: »Barva, prostor in še kaj«. Ta članek pa je posvečen drugemu činitelju, ki vpliva na delo, na delovno okolje — glasbi.

Že primitivnim narodom pred več tisočletji je bilo znano, da glasba prispeva k uspešnejšemu delu, zato so jo uporabljali že stari Grki, Egipčani in Kitajci (pa tudi drugi narodi vseh časov) za vzpodbujanje k delu; izvedenci, ki se pa ukvarjajo z vprašanjem povečanja proizvodnje, so se pa sorazmerno pozno »spomnili«, da je lahko tudi glasba činitelj, ki vpliva na dvig storilnosti. V vsakdanjem življenju si pogostokrat lajšamo delo s tem, da ga spremljamo z glasbo. Marsikdo že pri domačem delu ne more »strpeti«, da ne bi vključil radia ali si brundal kako pesem. Malo je tistih, ki jim je glasba ob delu odvratna! Raziskave kažejo, da si je velika večina naravnost želi — po raznih anketah okrog 90 %, ker jim služi kot ozadje za delo. Študije in izkušnje so pokazale, da se je storilnost po uvedbi glasbe ponekod zvišala tudi za do 12 %, obstajajo pa tudi še drugi otipljivi podatki o uvajanju glasbe v industrijo. Ugodni učinki glasbe so očitni in zato so jo uvedli v nekaterih deželah že pred leti. Industrijsko razvita Velika Britanija daje svojim delavcem prek radia BBC spored »Glasba pri delu« (»Music while you work«) že od leta 1940 in jo ima že nad 80 % podjetij z več milijoni delavcev. Praktično v bolj industrializiranih deželah skoraj ni več tovarne brez ozvočenja.

posledico tega, povečati življenjski standard v takem tempu, ki ga želimo.

Ker smo v Sloveniji relativno siromašni surovinskih baz, je predelovalna industrija in njena stopnja modernizacije in modernega tehnološkega postopa največje važnosti, ne glede na gospodarsko panogo. To zadeva v enaki meri naša podjetja elektroindustrije Slovenije kakor tudi Železarno Jesenice, Tovarno aluminija Kidričevo, Tovarno roto papirja Videm-Krško, Mariborsko tekstilno tovarno v Mariboru itd. itd. V razmišljanju o tem pa se imperativno pojavi vprašanje določitve prioritete. Ta pa danes za nas ne predstavlja več problema, saj jo je naš Maršal v svojem otvoritvenem govoru na V. kongresu SZDL v Beogradu jasno postavil.

Te naloge pa ne more nobeno od zainteresiranih proizvodnih podjetij rešiti samo, ne glede na to,

Glasbo so pričeli uvajati pri delu tudi iz spoznanja njenega vpliva na fiziološko ali telesno dogajanje in duševno doživljanje. Nekateri glasbeni komadi povzročijo določene telesne reakcije, povečajo telesno dejavnost, zmanjšujejo preveliko ali povečajo premajhno mišično napetost, pospešijo dihanje, oziroma popravijo nepravilnosti v njem. S pospeševanjem delovanja srca, z živahnejšim pretakanjem krvi, z boljšo prekrvavljenostjo se zviša dojemljivost za druge vtise, poveča se celo zmogljivost vida, zmanjša fizična utrujenost. Našteti življenjski pojavi so med temeljnimi činitelji dela.

Še važnejše in bolj očitno je delovanje glasbe na osebna počutja, na območje čustev, seveda, če je dobro izbrana. Lahko nas naredi vesele ali žalostne, odpravlja dolgčas, naveličanost, zlovoljnost, je pravi nasprotnik nerazpoloženja, pomaga pozabiti težave, pomirja živce in nemir, zmanjšuje in odpravlja pojave duševne utrujenosti, vzpodbuja k delu, dviga razpoloženje, da ure dela, pri katerem prebijemo večji del dneva, prijetneje in hitreje teko.

Razen vplivanja na posameznike ustvarja glasba tesnejše vezi tudi v kolektivu. S tem, ko vsi ljudje v istem prostoru vzajemno prisluhnejo isti glasbi, ko čustvujejo ob njej, jih glasba druži in tesneje poveže v neki krog, v neko skupnost, v kolektiv vsaj približno enako čutečih ljudi. Na drugi strani zatira težnjo po »klepetanju«, saj je težko poslušati glasbo in se hkrati razgovarjati. Marsikoga glasba naravnost priklene na delovni stol, ker ne želi preslišati kake priljubljene melodije. Vzporedna korist uvajanja glasbe je, da opravlja tudi kulturno vzgojno poslanstvo. Ugotovili pa so tudi to, da se je zmanjšal priliv in odliv delovne sile in zmanjšalo število nesreč pri delu. Vse to so činitelji, ki privedejo do sprememb v odnosu in zadržanju delavcev do dela in do delovnih tovarišev.

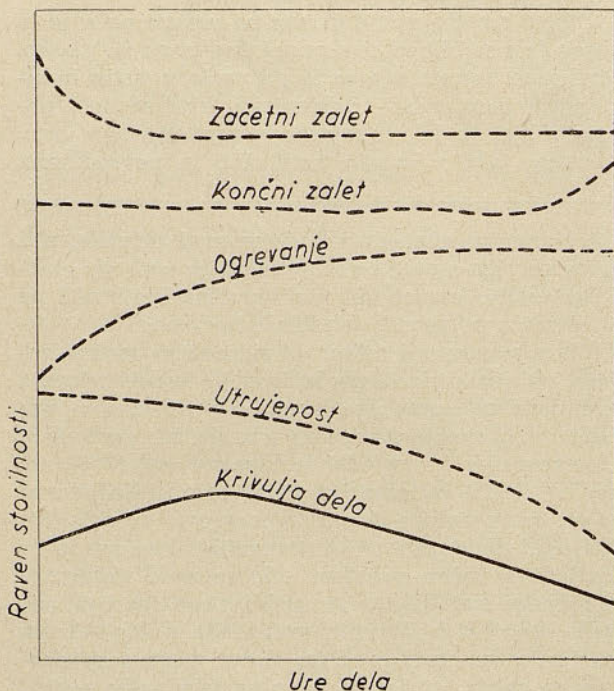
Vsi ti ugodni vplivi glasbe na osebno počutje in obseg dela so bili osnova za splošno uvajanje glasbe. Predvsem ustrezajoča se je pokazala v tistih industrijskih prostorih — delavnicah, kjer se delo ponavlja, kjer je delo množično in razčlenjeno v vrsto operacij, tako v raznih montažah in povsod tam,

kateri panogi gospodarske dejavnosti pripada, niti ne more tega storiti nobeno od naših podjetij elektroindustrije samo, niti po finančni liniji niti po liniji za to potrebnih tehničnih kadrov.

Zato se upravni odbor »Avtomacije« močno zaveda važnosti tehničnih kadrov in koncentriranja tehnološkega »umskega trasta«, predvsem v nalogah združevanja modernih tehnoloških postopkov z elektroniko in izsledki nuklearne vede. V tem pogledu naša avtomacija orje ledino. Nedvomno pa je, da te naloge danes še presegajo sposobnosti podjetij, združenih v »Avtomaciji«; ker pa je to eminentno važen problem celotne naše industrije in njenega najbližjega perspektivnega razvoja, postaja problem kadrov in realizacija nalog »Avtomacije« s tem tudi problem slovenskega gospodarstva na sploh. Inicijativa za to pa je v naših rokah.

kjer ni preveč ropota in šuma, sicer pa so ugotovili, da je možno glasbo uvajati ob večjem številu zvočnikov tudi pri strojnem delu ob ropotu, saj so proti pričakovanju ugotovili, da glasba ubija šum in duši enolično pesem strojev. Na bolj sestavljeno in pestro delo ima glasba manjši vpliv. Tako delo pač dovolj zaposluje in je treba posvečati več pozornosti delovnim nalogam in tu glasba prej moti kot vzpodbuja. Poskusi uvajanja glasbe v pisarniške prostore in tam, kjer je pretežno duševno delo, so dali protislovne učinke. Nekatera dognanja pa kažejo, da se da strojepisno delo lepo spremljati z glasbo. Izkušnje kažejo na splošno majhen gospodarski vpliv glasbe na že utečeno proizvodnjo. Delavci imajo v takem primeru že ustaljene delovne navade, svoj lasten ustaljen tempo dela, prek katerega ne morejo in, ki zanje tudi lahko pomenijo mejo fizioloških sposobnosti, oziroma zmogljivosti. Poseben pomen ima zato uvajati glasbo v dobi razširjanja podjetij, pri uvajanju novih delovnih procesov.

Namen take glasbe ni toliko v težnji po zabavanju, ker to je posebna funkcionalna glasba, katere glavni namen je — služiti delu. Spored glasbe je tak, da pričara in privabi vedro, prijetnostno razpoloženje in razpoloženjsko počutje. Prvo mesto tukaj zavzema popularna glasba, prvenstveno koračnice, polke, valčki, plesna glasba in podobno. V glasbeni zakladnici je prav malo zvrsti, ki ne bi ustrezale, razen morda strogo klasične, ki terja zbranost; moti pa vokalna glasba, ker si marsikdo hiti zapisovati besedilo priljubljene popevke ali pa »pritegne«, kar gotovo moti delo. Ako že tako vokalno glasbo predvajamo, je priporočljivo, da je v tujem jeziku — pri nas morda v italijanskem ali nemškem, ki so našemu glasbenemu občutju najbližje. V primeru, da kakšna pesem postaja zelo

priljubljena, je zaželeno, da predvajamo samo melodijo. Posebno vprašanje je predvajanje narodnih pesmi. Značilnost narodnih pesmi je v tem, da imajo veliko moč na čustvovanje pripadnikov naroda, kar je posebno razvidno, če pokažemo na razliko med posameznimi narodi. Nas Slovence naše pesmi navdušijo (znani smo kot narod pevcev!), sevdalinke pa spravijo pripadnike naših bratskih narodov pogostokrat naravnost z zamaknjenost, zanesenost, da postanejo odsotni za vplive zunanjega sveta, kar bi neugodno vplivalo na proizvodnjo in je prav nasprotno od zaželenega. Na splošno je priporočljivo, da predvajamo tako glasbo, ki ne budi močnih čustev in ki ne zavira pripravljenosti za delo.

Ponekod so poskušali celo s čitanjem leposlovnih del, kar pa se ni najbolj izkazalo. Fotografije kažejo, da pri tem večina pogleduje na zvočnike, da bi izboljšala slušne pogoje, saj čitanje ali govor nikoli ne doseže polne zvočnosti glasbe. Zadnja ugotovitev velja za vse oblike govora ali tudi za napovedovanje, ki v glavnem ni zaželeno. Izkazalo se je kot manj ustrezno tudi prenašanje radijskega sporeda, ker le-ta vključuje preveč napovedovanja. Najbolj ustrezno je še predvajanje gramofonskih plošč (na gramofonu z avtomatičnim menjalnikom) ali magnetofonskih posnetkov. Veliko koristnih pobud za spored je možno dobiti iz predlogov ali želja poslušalcev takih programov. Posebno važno je, da tako glasbo kvalitetno predvajamo in da spored ni daljši od 10 do 20 minut, ker poznejše pozitivni vplivi glasbe padejo. Glasba ne mobilizira več za delo, utruja in draži. Razne izkušnje to zadnje dejstvo znova potrjujejo. Na začetku vsakega sporeda naj bi predvajali manj znane komade, da ne bi vzbudili preveč pozornosti naenkrat, oziroma da bi trajala neka napetost skozi ves spored, napetost, ki jo povzroča predvajanje glasbenih novosti. Seveda pa ne sme biti glasba preveč poznana, da bi vzbujala neljuba počutja. Do obrabljene glasbe, na katero se je uho privadilo, postanemo ravnodušni ali pa se nam celo upre. Glasba mora ostati v ozadju. Ne smemo dovoliti, da bi ji posvetili preveč pozornosti in bi motila zbranost pri delu, zato je odveč vsaka vsiljiva glasba, na primer tista, ki zaradi visokih tonov kar ušesa »trga« ali pa, ki zaradi preveč poudarjene ritmike sili k »spremljavi«, k »pritrkavanju« z nogami ali »bobnanju« s prsti. Raziskave kažejo, da se tudi ritem spreminja brez škode, da glasbeni ritem ne moti delovnega ritma, ali drugače rečeno — ni interference med ritmom glasbe in ritmom dela.

Glasbo je treba predvajati po urniku, ki naj bi bil odrejen na osnovi psiholoških vidikov dela tako, da bi upoštevali delovno krivuljo, z dviganjem in padanjem storilnosti. Tudi za našo tovarno imamo primer take delovne krivulje (glej diagram 1.), ki smo jih dobili na osnovi podatkov, zbranih leta 1957 v Pripravi dela. Ker novejših podatkov ni, nam za ponazoritev služijo ti podatki, kdaj, po kakšnih vidikih naj bi uvajali glasbo. Prej moramo to delovno krivuljo še nadalje razčleniti, saj je nastala po natovarjanju — superpoziciji raznih

krivulj, raznih činiteljev dela. Delo lahko razčlenimo v naslednje pojave — komponente (glej diagram 2.):

1. **ogrevanje v delo:** Storilnost je zaradi tega pojava med prvo uro nižja kot med naslednjimi, ko se postopno dviga. Ta pojav je možno zaslediti pri vsakem delu, saj je nemogoče začeti s 100 % učinkovitostjo. Najdaljša doba ogrevanja v delo je v ponedeljek in po praznikih (temu bi moral biti prirejen spored glasbe!);

2. **začetni zalet:** ta faza je pravo nasprotje prejšnjega pojava — ogrevanja v delo. Navdušenost in pripravljenost za delo sta navadno največja na začetku dela. Te značilnosti v našem primeru ni bilo mogoče opaziti, ker so bili podatki zbrani na stalnem delu. Ugotovimo jo lahko navadno pri novem delu;

3. **končni zalet:** konec dneva prinaša svetle perspektive in se napno vse sile. Včasih je ta končni zalet tudi v našem primeru tako velik, da doseže celo najvišjo raven storilnosti. Kadar se tak učinek pojavi, da včasih slutiti, da v delo niso bile vložene vse sile;

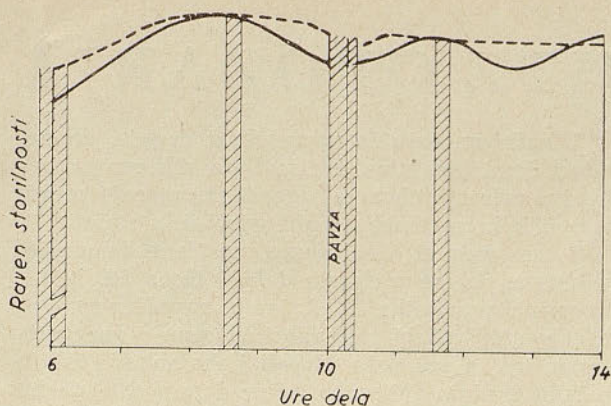
4. **utrujenost:** najbolj izmed vseh činiteljev vpliva utrujenost. Nekateri jo imenujejo celo upad delovne storilnosti. Največji so njeni vplivi proti koncu delovnega dneva in proti koncu tedna, navadno v petek. Borba proti utrujenosti — tudi z glasbo — je eden osnovnih problemov sodobne psihologije dela.

Naloga glasbe je, da te činitelje dela podpre v pozitivnem smislu tako, da bi bila delovna krivulja kar najbolj izravnana, zato je treba glasbo uvajati po naslednjih vidikih (v katerih pa ne smemo videti nekih togih, za vselej določenih pravil):

a) na začetku delovnega časa 10 do 15 minut in 10 minut po samem začetku, za pospešitev ogrevanja, da gre krivulja dela hitreje navzgor, da vzbudimo ali podaljšamo dobo začetnega poleta, da dosežemo hitrejšo vklapljanje strojev (diagrami uporabe električne energije — tudi v telefonskih centrali — kažejo, da se stroji vklopijo in delajo pod polno obremenitvijo šele 20 minut po začetku delovnega časa). V tem obdobju je najbolj ustrezna živahna, vedra glasba — koračnice, polke in podobno;

b) glasbo je treba uvesti ob prvih znakih utrujenosti, naveličanosti; v našem primeru (podatki se nanašajo na študijo iz leta 1957, ko je bil odmor od 10. do 10.15), bi bilo to od pol devetih naprej, približno 10 minut. Glasba služi tukaj za poživitev, ustrezajo pa valčki, polke, morda tudi operetna glasba, za nekatere prostore pa morda celo nekatere oblike pomirjevalne glasbe;

c) med odmorom koristijo občasni glasbeni vložki, paziti pa je treba, da glasbe ne predvajamo ves odmor, ker marsikdo hoče imeti vsaj nekaj »popolnega« miru in pa zaradi tega, ker daljše predvajanje glasbe ne dosega svojega funkcionalnega namena, ne služi delu, dasi bi si včasih želeli še več glasbe. V tem času morda ustreza predva-

— dobljena delovna krivulja
 - - - krivulja, ki jo pričakujemo po uvajanju glasbeni vložki
 ▨ glasbeni vložki

janje vokalne in pa tudi resnejše glasbe — popularne klasike — in jo je možno vključiti tudi v oddelke s pretežno umskim delom. Po odmoru spet vključimo glasbo za največ 10 minut, da bi dosegli hitrejšo ogrevanje;

č) pri ponovnih pojavih utrujenosti, nekako okrog 11.30, je umestno uvesti še zadnji, 10 do 20 minutni glasbeni vložek (podobno kot pri prvih pojavih utrujenosti, vendar z bolj poudarjenim ritmom), zaradi večje mere škodljivih učinkov utrujenosti.

Zadnjih dvajset minut pred koncem delovne izmene glasbe nikakor ne smemo predvajati, ker bi služila kot znak za pospravljanje in za odhod domov.

Razpored odmorov, kakršen velja pri nas, zahteva nove študije krivulj, ker se bo z drugo časovno zaporednostjo odmorov in s spremenjenimi pogoji dela z gotovostjo spremenila tudi delovna krivulja, ki nam je služila za ponazoritev.

Nekateri psihologi napovedujejo, da bo glasba pridobila na pomenu, postala bo življenjska potreba, nujnost pri delu. Če je prej pomenila preprostemu delovnemu človeku golo sredstvo za višjo storilnost dela, bo delavcu v prihodnje pomenila del življenjske potrebe po ugodju, po doživetju sproščenosti.

PROIZVODNJA NA GORENJSKEM V LETU 1960

Letos se bo v kranjskem okraju povečala vrednost celotne proizvodnje za 13 milijard dinarjev in bo znašala 126.600.000.000 dinarjev. Celotna industrijska proizvodnja bo najmanj za 10,5 % večja kot lani.

Letošnji družbeni plan okraja Kranj poleg drugega predvideva tudi večje investicije: negospodarske za 177,8 % in gospodarske 38,1 % večje kot lani. Na Gorenjskem bo skupno investiranih okoli 10 milijard dinarjev.

Na podlagi višje produktivnosti dela se letos predvideva povečanje skupnih osebnih dohodkov za okoli 19 %, realna osebna potrošnja pa bo večja za 7 %.

Sl.

HTZ OPOZARJA

V zadnjem času se pogostokrat dogaja, da nekateri člani kolektiva uveljavljajo zahtevo za naknadno priznanje obratne nezgode, ko morajo zaradi kasnejših komplikacij stopiti v bolniški stalež.

S tem v zvezi opozarjamo vse člane delovnega kolektiva, naj se v smislu določil člena 19. in 21. internega pravilnika HTZ, javijo zaradi prve pomoči v industrijski ambulanti tovarne v vseh primerih, ko so pri delu utrpeli kakršnokoli, četudi še tako majhno poškodbo, ki ne daje slutiti, da bo imela za posledico bolniški dopust. Industrijska ambulanta nudi takoj strokovno prvo pomoč, katere cilje je, preprečiti morebitne kasnejše komplikacije na poškodavnih delih telesa.

V smislu internega pravilnika HTZ v prihodnje ne bodo mogli biti priznani kot obratne nezgode vsi tisti primeri, nastali zaradi kasnejših komplikacij, kjer bo ugotovljeno, da prva pomoč ni bila iskana takoj po nastali poškodbi.

Člen 19. HTZ pravilnika pravi: po vsaki, tudi najmanjši obratni nezgodi (prav tako po nezgodi na poti na delo in z dela), se mora ponesrečeni takoj javiti osebi, ki je v njegovem oddelku določena za nudenje prve pomoči in v industrijski oziroma obratni ambulanti.

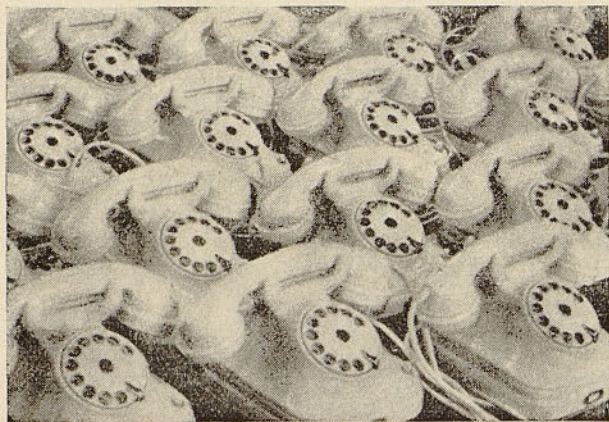
Člen 21. HTZ pravilnika pravi: vsak primer nudenja prve pomoči mora biti zabeležen v evidenčni knjigi, ki mora biti pri vsaki omarici za prvo pomoč in v industrijski ambulanti.

TOVARIŠI-CE!

Veliko je poškodb, ki nastajajo zaradi prehitrega, nepravilnega, ali pa prevelikega napora pri dviganju zabojev in drugih težjih predmetov.

Opozarjamo vas, bodite pri dviganju bremen previdni in upoštevajte osnovna načela varnosti, ki so:

1. pravilna ocenitev lastne moči;
2. pravilen položaj in drža telesa pri dviganju in prenašanju bremen;
3. pregled poti, po kateri breme prenašamo.

ZAHVALA

Vsem, ki so spremili na zadnji poti našega predragega Staneta Robasa, vsem, ki so darovali cvetje, in ing. Stanetu Fonu za poslovilne besede in vsem, ki sočustvujete z nami ob tako tragični izgubi, naša iskrena zahvala.

Marjan Robas, brat, sestre in starši

Kranj, 25. aprila 1960

ZAKAJ ČRNI?

Iz glasila Beogradskega sejma »Sajamska tribuna«, št. 3/1960 povzemamo sestavek iz rubrike — sodobno oblikovanje, pod naslovom: »Zakaj črni?«

Neki Nemeč je napisal knjižico o tem, kako grozljiva in zastrašujoča je, zlasti za otroško psiho, črna bakelitna škatlja telefona. To je bilo zlasti očitno še pred leti, ko so bile že tudi same oblike telefonskih aparatov take, da so v človeku vzbujale odpor in nekam mučen vtis. V zadnjih letih se je oblika telefona precej izpopolnila, povsod po svetu pa še vedno eksperimentirajo z različnimi oblikami telefona, glede okolja, kjer bo ta telefon montiran in glede načina njegove uporabe. Prav tako eksperimentirajo tudi z barvami, in sicer s svetlimi, pastelnimi barvami. A pri nas ostaja bakelitna telefonska škatlja še vedno črna! Navadno so naši poslovni prostori opremljeni z lahko, mornerno opremo, njihovi zidovi obarvani s svetlimi, pastelnimi barvami, vendar pa črn telefon v tem okolju, kot temen madež, deluje dokaj neprijetno, utrujajoče.

Zagovorniki telefona črne barve navadno vztrajajo pri tem, da je črna barva telefonov bolj simbolična, vpadljiva in bolj praktična, ker se tako manj opazi umazanost telefona. Seveda so ti razlogi kaj jalovi. Ne moremo trditi, da bi bila črna barva telefona danes, ko je telefon tako poznana in dnevno tako pogosto uporabljena naprava, simbolična, saj prav zaradi tega telefonu ni potrebna nikakršna simbolika. Kar zadeva vpadljivost, vsekakor obstajajo barve, ki so neprimerno bolj vpadljive kot črna, če bi pač telefon že moral biti vpadljive barve. Prav tako pa ne drži, da bi se telefoni črne barve ne mazali tako, kot telefoni svetlejših barv. In menda ne bomo ostali pri tem, da telefonov ne bomo izdelovali v prikladnejših barvah, ker bi se na njih umazanost baje bolj videla.

Naše tovarne pa še kljub temu izdelujejo črne in naši kupci so še vedno prisiljeni kupovati telefone neprijetne, toda »praktične« in »simbolične« črne barve.

AK

OD MATTERHORNA DO MONT BLANCA

(Nadaljevanje iz številke 4)

Kdor hoče na Matterhorn, mora vstopiti v greben še v trdi temi. Tudi nam to ni bilo prizanešeno. Vstali smo prav za prav že sredi noči in še krepko zaspani zlezli iz šotorov. Seveda je bilo vreme tedaj za nas najbolj važno vprašanje. Zbrali smo vse svoje vremensko znanje in izkušnje s planin, vendar nam to jutro le ni bilo preveč po godu. Zadaj za vrhom Monte Rosso so namreč neprestano švigali grozeči bliski, znak za gornike, da lepo vreme ne bo več dolgo vzdržalo. Kljub temu pa nismo smeli oklevati. Naš čas za bivanje v tem čudovitem gorskem svetu je bil kratko odmerjen.

V pojemajočem luninem svitu smo so napotili po poti h koči Hörnli. Kot drobne sence smo se vpenjali po grebenu, ki se vleče vse do vrha Matterhorna in za kočo dobi ime greben Hörnli. Ko smo dospeli do koče, je bilo okrog nje še vse tiho in mirno, kot v njej ne bi bilo žive duše. Toda brž po našem prihodu je koča zaživela. Težka macesnova vrata so zaškripala v tišino mladega jutra. Iz koče so drug za drugim prihajali plezalci in se jeli razgledovati po vremenu. Govorijo so francosko, nemško in italijansko. Videti je bilo, da tudi njim vreme ni bilo po godu, zato smo prisluhnili njihovemu mnenju. Računali smo, da kaj več vedo o vremenu v teh krajih, kar bi znalo biti za nas zelo koristno.

V naše veliko zadovoljstvo tudi oni niso oklevali, pač pa so sklenili vstopiti v greben kot mi. Torej na turi le ne bomo sami!

Pridružili smo se tujim alpinistom in skupaj odšli do vstopa. Medtem ko smo prve raztežaje začeli plezati še v temi, se je izredno hitro zdanilo. Čakalo nas je prijetno presenečenje — čudovit razgled! Tam v daljavi, kjer je nebo kr'avelo v bliskih, so se raztezale mogočne Bernske Alpe, v katerih kraljuje in kljubuje marsikateremu gorniku edinstvena stena Eigerja. Žal se nismo smeli preveč zadrževati in uživati razgled, ki nas

V grebenu Rochefort

Foto: Jože Žvokelj

je zares očaral. Morali smo naprej, bliski za vrhom Monte Rose so nam še kar naprej grozili.

Lepo smo napredovali in prav za prav niti sami nismo vedeli, kdaj smo se znašli na Mavzolejevi ploščadi in pozneje pri koči Solwei, katero so krepke gorniške roke zgradile 4000 m visoko, da bi plezalcem nudila varno zavetje v slabem vremenu. Kar navezani na vrvi smo kratko počili ob tej koči. Nismo se mogli načuditi, kako so v tej višini mojstrsko zgradili prijetno kočo.

Počitek in okrepijo sta se nam kar dobro prilegli, saj od tu naprej se začena še težavnejše plezanje. Vzpon na tem delu ture otežkočajo tudi zasnežene skale v grebenu. Toda moram reči, da smo kar hitro napredovali, kljub temu, da ponekod vzpon ni bil enostaven.

Se nekaj raztežajev zelo »zračnega« greben ain znašli smo se pri vrveh, ki so stalno pritrtjene v greben. Seveda so te vrvi varne in zanesljive, saj zanje nenehno skrbijo gorski vodniki in švicarski alpinistični klub. Ko smo preplezali prvo vrvo, smo zagledali spominsko ploščo, posvečeno navezi alpinistov, ki so na povratku z Matterhorna na tem mestu zdrsnili in se ubili v globokem prepadu vzhodne stene. V mislih smo se pomudili pri nesrečnih neznanih planinskih tovariših, ki so tu našli prezgodnjo smrt. Potem smo spet »telovadili« po vrveh, naprej proti vrhu grebena.

Ko smo se na te vrvi ravno dobro navadili, jih je bilo nenadoma konec, prav tam, kjer bi nam bile končno še najbolj potrebne. No, kljub temu smo premagali tudi ta del poti, čeprav že precej zdelani od naporenega plezanja. Po ozkem, zasneženem grebenu smo slednjič stopali zadnji del ture, proti vrhu.

Ni mogoče opisati občutkov, ki jih imaš, ko stojiš na temenu gore, o kateri si slišal že tolikokrat in razno-

vrstna pripovedovanja, na temenu gore, katere čudovite oblike pozna že toliko ljudi na svetu, ki so imeli prav tako gorečo željo, da bi jo nekoč premagali.

Žal se nam je z vrha nudil le slab razgled, zaradi temnih megla, ki jih je veter preganjal po prepadih pod nami in med veličastnimi vršaci. Vreme je bilo neizprosno, da smo se morali od vrha kar prehitro posloviti in se vrniti v dolino.

Ze sredi sestopa proti prijazni koči Solwei, nas je zajel snežni metež, prav nič prijetno plačilo za trud, ki smo ga žrtvovali za vzpon. Z globoko hvaležnostjo v srečo smo se slednjič le spustili v kočo, ki nam je nudila udoben počitek in zavetje po zaslugi švicarskih gornikov, ki so vedeli, kako potrebna in koristna bo ta koča številnim planincem, ki jih zvaljajo gore v svojo sredo.

Med počitkom v koči Solwei je k sreči spet nehalo snežiti in tako smo lahko odšli naprej, po grebenu proti koči Hörnli. Ta del poti nas je najbolj skrbel, ker poti nismo dobro poznali in v snegu bi kaj lahko kam zalezli. Tako smo brez posebnih težav dosegli tudi kočo Hörnli, kjer smo se poslovili od dveh prijaznih švicarskih alpinistov, s katerima smo skupaj premagali vrh. Močno utrujeni smo dosegli končno tudi svoje taborišče.

Naslednji dan smo se namenili počivati, a da bi kljub temu nekaj novega videli, smo se napotili v prijazno planinsko mesto Zermat, ki slovi po tem, da v njem ni nikakršnega hrupa, ker je tu vsak motorni promet prepovedan. Potepajoč se po drobnih mestnih ulicah, smo spoznali, da je Zermat prav za prav majhen Babilon, saj tu slišiš najrazličnejše govorce in srečaš ljudi z malone vsega sveta. V izložbenih oknih se vse polno najraznovrstnejših spominčkov, ki gredo v tem mestecu prav dobro v denar.

Iz Zermata smo se vrnili pozno v noči in se zjutraj zbudili v kar dobro zasneženih šotorih. Ponoči je padlo več kot 10 cm snega tako, da nas je zjutraj čakalo kaj »prijetno« delo — podiranje taborišča. To delo bi si sicer prav radi prihranili, a žal je že na-

Proti taborišču Col du Géant
Foto: Jože Žvokelj

To je bila naša odprava
Foto: Jože Žvokelj

Z občnega zbora naše družine Počitniške zveze

Foto: Roman Vitez

O Počitniški zvezi

Nekaj jih sedi okrog mize, glave so tesno skupaj. Pred njimi na mizi so pole anketnih listov. Nekdo čita podatke, drugi zapisuje, sešteva, množi, deli, zapisuje procente. Čas teče. Papirji so vedno bolj popisani, vse več je urejenih podatkov in števil. Končano.

»Torej,« se oglasi Stane, »od vseh dejavnosti našim članom najbolj uga-jajo nedeljski izleti, kar 75 odstotkov je zainteresiranih znanje. Za krajše popoldanske izlete so pa najbolj pri-merni dnevi: sreda, četrtek in sobota. Tudi za letovanje je zanimanje; 60 odstotkov anketiranih izraža željo letovati v domovih Počitniške zveze po Jugoslaviji.

»Od vseh izletov pa je največje zanimanje za izlet na Plitvička jezera,« povzame besedo Janez, »saj je od 120 anketiranih dobil kar 80 glasov. Tudi Reko, Opatijo, Pulo, Koper, Logarsko dolino bi si rado ogledalo mnogo članov. Neverjetno veliko inter-entov je za lažje gorske ture:

Krvavec in Triglavsko pogorje, saj jih je kar 50 odstotkov.«

Gotovo ste že uganili, da gre za anketo, izvedeno med člani Počitniške zveze (PZ) v naši tovarni. Anketa je imela namen ugotoviti stanje in željo članov PZ ter tako omogočiti sestavo programa dela za letošnje leto, to svoje poslanstvo je dobro opravila. Na osnovi rezultatov, ki jih je anketa pokazala, je bila sestava plana zelo enostavna, obenem pa verjetno tudi najbolj ustrezna. Ko se je odbor družine PZ sestal na razširjeni seji, je malodane brez pripomb osvojil pred-lagani program dela.

Najaktualnejši del programa, IZ-LETI, je takle:

Organiziranih naj bi bilo 21 izletov po naslednjem razporedu:

Krajši nedeljski izleti peš:

— Jošt

— Čepule — Mohor

Krajši popoldanski izleti s kolesi:

— Zbiljsko jezero

— Crngrob — ogled znamenitih fresk

— Preddvor — jezero Črnava —

Bašelj

počil dan, namenjen za povratek. Kljub snegu smo kar hitro pospravili svoje »cule«, s katerimi smo se napo-sled jeli vzpenjati po ledeniku in na-dalje po grebenu proti Col de Furgen. Dobri dve uri smo potrebovali do postaje vzpenjače. Tu nas je po krat-kem postanku sprejel bar, v katerem smo pripravili pravcato gostijo. Se-veda bi bila ta naša gostija nepo-polna, če krepkega zaloga ne bi zalili z nekaj kozarci »chiantija«. Čas nam je tu kar prehitro minil, a čakala nas je še pot v Cervinijo in potem še v Châtillon.

Se zadnji pogled na Matterhorn in njegove zasnežene sosede, ki so se pravkar kopali v čistih jutranjih sonč-nih žarkih, potem nas je pogoltnila ropotajoča gondola vzpenjače, ki je neverjetno hitro zdrknila v nižino, v Cervinijo.

Na vmesni postaji smo srečali znan-ca Campiottija, Himalajca, ki je bil z italijansko odpravo na K2. Z njim smo se zapletli v kratek pomenek. Za daljši pomenek ni imel časa, tam so namreč prav tedaj snemali dokumentarni film ob petletnici nji-hovega vzpona na ta drugi najvišji vrh sveta. Alpinista Campiottija ime-nujem znanca zato, ker smo se z njim srečali in na dolgo razpravljali že takrat, ko smo prišli prvič v Cervi-nijo. Zelo se nam je prikupil, skromen in dobrodušen, krepko porašče-nega in vedno veselega obraza. Kaj rad nam je že ob prvem srečanju postregel z navetji in navodili, kako naj se lotimo nameravane ture, da naši napori ne bodo zaman. Ob slove-su smo si krepko stisnili roke, Cam-piotti pa nam je zaželel, naj še pri-demo.

Krajši popoldanski izleti z avto-busl:

— Tržič — Podljubelj — Begunje

— Kokra — Jezersko

— Polževo — Višnja gora

— Kropa — Jamnik

Daljši in krajši nedeljski izleti z avtobusl:

— Plitvička jezera (dvodnevni)

— Reka — Pula (prenočišče) —

Koper

— Logarska dolina

— Rogaska Slatina — Kumrovec

— Bled — Dolina Radovne

— Cerklje — Krvavec

Daljši celodnevni izleti peš:

— Triglavsko pogorje

— Komna — Krn

Daljši izleti z vlaki:

— Jesenice — Golica (v času nar-cis)

— Zagreb — Velesajem

— Mojstrana — Vrata — Aljaže-
dom

— Opatija — Reka — Sušak — Trsat

Pestra in lepa vrsta izletov je to. Marsikateri prosti dan bo po tem programu bogato izpolnjen z nepozab-nimi vtisi.

Pa še to: ti izleti niso namenjeni samo članom PZ, ampak VSEJ MLA-DINI v tovarni, razlika je le v tem, da imajo člani PZ za malenkost večji popust.

Vsem mladim je namenjeno lepo in plemenito geslo Počitniške zveze Jugoslavije:

Spoznavaj domovino — še bolj
jo boš vzljubil!

Dušan Bogdanovič

✱

Lani je bila po razpoložljivih podat-kih svetovna proizvodnja avtomobilov naslednja: od 13.518.000 avtomobilov na vsem svetu, so jih v ZDA izdelali 6.730.000, v Evropi 5.800.000. Med evrop-skimi državami je imela lani največjo proizvodnjo avtomobilov Zahod, Nem-čija in sicer 1.719.000, Velika Britanija 1.560.000, Francija 1.283.000, Sovjetska zveza 495.000 in Italija 466.000 vozil. Večje količine avtomobilov sta nade-lje izdelali še Kanada in sicer 387.000 in Japonska 269.000 avtomobilov.

Nadaljevali smo spust z vzpenjačo in se v Cerviniji ustavili le toliko, da smo se oddolžili domačim in znancem z razglednicami, torej le toliko, da smo izpolnili obvezno »birokracijo«, nato pa smo se odpeljali naprej v Châtillon, k znancem, pri katerih smo ob prihodu shranili del svojih živil za turo na Mont Blanc. Pri znancih je bila seveda na vrsti spet gostija in ob tej priložnosti smo jim morali še pozno v noč pripovedovati o naših doživljajih na poti na Matterhorn in nazaj. Tu smo tudi prespali in se naslednje jutro z vlakom odpeljali proti Pres en d'Dieru. Že med potjo se nam je sem in tja za hip odprl pogled na »streho »Evrope« — vrh Mont Blanca, na katerega naj bi se povzpeli prihodnje dni.

(Dalje prihodnjic)

Franc Gašperlin

S telefonisti na Dunaju

31. marca zvečer se nas je zbrala skupina Iskrašev — telefonistov na Tauern ekspresu, namenjenih na dvo-dnevno ekskurzijo na Dunaj.

Bilo nam je težko pri srcu, ko je vlak brzel od doma proti meji, kajti le malo jih je bilo v skupini, ki so že prekoračili mejo naše države. Na Jesenicah smo se še poslovili od naših železničarjev in carinikov in odbrzeli z električno lokomotivo, le slabo oboroženi z nemškim jezikom, skozi tunel v Avstrijo. Tu so nas sprejeli v pretres avstrijski cariniki. Ker nismo imeli preko dovoljene mere mesa, cigarete in slivovke, smo kaj hitro opravili ter nadaljevali pot tja v noč proti Dunaju. Na račun 1. aprila je padlo še nekaj šal, potem pa nas je enakomerno drdranje vlaka uspavalo.

Ko smo zjutraj prispeli na železniško postajo na Dunaju, smo dobili občutek, da smo v velemestu, kajti že pogled na mogočno in moderno ureje-

no železniško postajno poslopje nam je dal tak občutek. To je bilo med vojno porušeno in je sedaj na novo zgrajeno. Ogromni prostor pod streho in potujoče stopnice ter moderni lokali (bufeti), ki lahko postržejo z vsem, kar potrebuje popotnik.

Pred stavbo so na precej velikem parkirnem prostoru stale vrste avtomobilov. Ze na peronu nas je prijazno sprejel dr. Schermann, ki nas je čakal s svojim Opel Rekordom in novim Mercedes avtobusom. Prijateljsko smo se pozdravili, nakar je naročil šoferju, naj nas odpelje v mladinski hotel, v katerem bomo prenočevali, da si odložimo prtljago, nato pa imamo avtobus na razpolago za ves dan. To nam je bilo posebno dobrodošlo, ker v dveh dneh smo imeli željo čimveč videti.

Takoj ko smo v prijetnem domu odložili prtljago in si ogledali svoj novi dom za dva dni, smo se posedli v avtobus, ki nas je odpeljal na drugo

stran mesta, kjer stoji telefonska tovarna STT. V pičlo odmerjenem času smo si ogledali vse proizvodne oddelke, ustavljali smo se predvsem tam, kjer smo videli zanimivosti, ki so bile naprednejše od naše proizvodnje. Tako smo si podrobneje ogledali proizvodne postopke za ploščati rele. Peresa že na stanci zbirajo v posebne saržerje. V teh saržerjih potujejo peresa do montaže, od tam pa v vrečkah do montaže peresnih stavkov. Pri vseh vmesnih operacijah, krivljenju in zakovanju zakovic delajo delavke z belimi rokavicami. Za krivljenje uporabljajo posebno krivilno pripravo, ki daje peresom že skoraj končno težo. Pri zakovanju zakovic ima delavka na krakerju vibrator, ki postavi po dve in dve zakovici v pravo lego, tako da delavka samo natakne pero na zakovico in zakuje. Releje navijajo podobno kot pri nas, za enostavnejša navitja uporabljajo celo enostavnejše navijalne strojčke, žice posukajo tako, da dodajo konček žice za ojačanje, s katero posukajo. To ima prednost v tem, da je prekinitev skoraj nemogoča. Na

Žičnica na Krvavec nam je to planino tako približala, da je vsako nedeljo prepolna vnetih obiskovalcev in občudovalcev planinskega sveta. Kako tudi ne! Saj nam sodobna sredstva omogočajo, da pridemo v dobri uri iz mestnega zidovja, prahu in megle prav v osrčje naših skalnih velikánov. Izlet tjakaj pa je posebno v spomladanskem času zaradi svojih čarov in številni kontrastov tako mamljiv, da se mu je težko odreči.

Človek ne ve, kaj naj bolj občuduje in katere lepote naj vpijajo željne oči: zelena polja in cvetoče nasade po dolini ali strma pobočja, pokrita še zdaj z belo odejo. Kamor koli seže pogled, povsod toliko lepote! Megleno morje se razprostira proti Ljubljani, vsa bela se vije cesta po dolini Kokre, spokojno leže vasice na ravnini, obrobljeni na zahodu s Triglavom in sosedji, nad nami, prav blizu, pa kipita proti nebu Kočna in Grintavec tako bela, kot da jih je to noč nevidna roka obllila s sladkorjem. Vse se blešči v jutranjem soncu in človek v tem svetu občuti toliko prešernosti in življenjske radosti.

In letos je snega v gorah toliko, kot ga že dolga leta ni bilo. Zaradi tega in ker so dnevi vse daljši, imajo tudi prijatelji zimskega športa dovolj možnosti, da tam nadoknadijo vse tisto, česar niso bili deležni v dolini. Njivice in Tiha dolina privabljata vsako nedeljo številne smučarje in smučine so po dolgem in počez prepredle njihove strmine. Za napor in utrujenost se niti ne menijo, čeprav se morajo tolikokrat povzpeli na vrh, saj jim vožnja navzdol nudi toliko užitka, da ob njej pozabijo na pravkar prehojeno pot.

Medtem ko se nekateri spuščajo, kjer se jim pač zahoče, so drugi postavili vrata, ki zahtevajo od njih več znanja in spretnosti. Toda to še gre, dokler se doli ob cilju ne postavijo možje z urami v rokah, ob vratih pa

Bogdan Napokoj
Zimi v slovo

stroge in budne kontrole! Takrat pa zleze tudi pogumnim strah v noge in omešča kolena, kajti tekma je izpit. Ta pa je zelo zahteven: pokazati je namreč treba čimveč borbenosti — vztrajnosti, obvladanja tehnike in brzine, odločnosti ter volje, da se preмага hromeča trema. Kdor ima tega največ in kdor zmore vse to in da ima poleg tega še dobre smuči, mu prvo mesto ne uide.

Tudi med našimi člani je dovolj takih, ki so se na prvenstvu naše sindikalne podružnice med seboj pomerili v tem, kdo ima več prej omenjenih lastnosti. Takrat se jih je kar 39 preizkusilo v veleslalomu, nekaj pa tudi v teku. O izidih tega tekmovanja je naše bralce že v prejšnji številki seznanil tov. Vehovec. Veseli smo bili udeležbe in razmeroma dobrih rezultatov, kljub temu pa so nekateri svojim rivalom že za prihodnjo zimo napovedali »revanš«. To je zelo zdrav pojav, saj zahteva resnejših priprav in zato si lahko naslednjo sezono obetamo še boljših rezultatov in še zanimivejše prireditve. Prav to pa bo, poleg uspešnejše propagande za tovrstno prvenstvo, dvignilo tudi število nastopajočih, kar pri tako velikem delovnem kolektivu upravičeno lahko pričakujemo.

Od tistega tekmovanja je minilo štirinajst dni. Zima pa se v gorah kar ne more posloviti. Spet so se zbrali najvnetejši, to pot na občinskem sindikalnem prvenstvu. Vseh je bilo blizu 40 in da ne bi mlajši gospodarili preveč svojevoljno, so bili nastopajoči razdeljeni v dva razreda. Kljub letom so starejši pokazali, da jim je iz mladih let preostalo še dovolj znanja in

borbenosti, kar se je odražalo tudi na rezultatih. Omeniti je potrebno, da je tekmovanje vzorno izvedel smučarski klub Triglav, ki je še isti dan izvedel tudi medruštveno tekmovanje. Nekateri tekmovalci so tako nastopili po dvakrat, saj nudi tudi tekmovanje, posebno ob tako lepem vremenu kot je bilo, svojevrsten užitek.

Ta dan so spet pokazale planine v vsem svojem sijaju in privabile tekmovalce iz naših kolektivov: iz Tiskanine, Save, Prosvete, Iskre in od drugod. Opaziti je bilo, da je bilo naših tekmovalcev največ. Tudi ploha, ki se je ulila med tekmo, ni zmanjšala dobre volje. Dolgo ni trajala, le sneg je precej zmehčala, kar je povzročilo nekaj nezgod. Tudi na tej tekmi so Iskrani pokazali, da je med njimi precej dobrih smučarjev. Kot ekipa so bili prvi in če pogledamo, kako so se razvrstili posamezniki, bo slika popolnejša:

Pri mlajših članih se je na 800 m dolgi progi tov. Blažič Jože uvrstil na 3., Zupan Pavle na 4., Kordež Gašper na 6., Robas Stane na 9. in Kobler Milan na 10. mesto.

Med »nekoliko« starejšimi člani sta se borila le dva Iskraša, od katerih je bil Stružnik Ivan v končni razvrstitvi na 3., Napokoj Bogdan pa na 4. mestu.

Moštveno je bila Iskra s tremi najboljšimi člani na 1. mestu, Sava na 2., prosvetni delavci na 3. in Planika na 4. mestu.

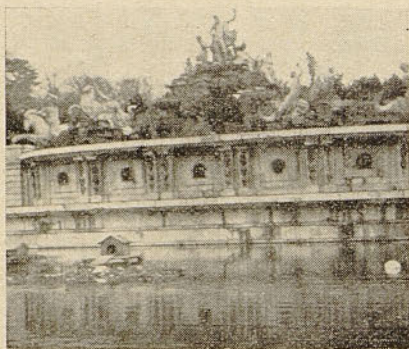
S tem tekmovanjem je naša sindikalna podružnica uspešno zaključila letošnje smučarsko tekmovanje. — Z uspehi smo lahko zadovoljni, v prihodnjem letu pa bomo poskušali vključiti v vrste smučarjev še nove ljubitelje te lepe zimsko-sportne panoge. Z belih strmin so izginili koli in raznobarvne zastavice, čeprav pokriva pobočja še debela snežna odeja. Dokler bo snega dovolj, se bodo s strmin še vedno razlegali veseli glasovi ljubiteljev belega športa.

konce nataknejo posebne cevke, katere dobavljajo iz Nemčije.

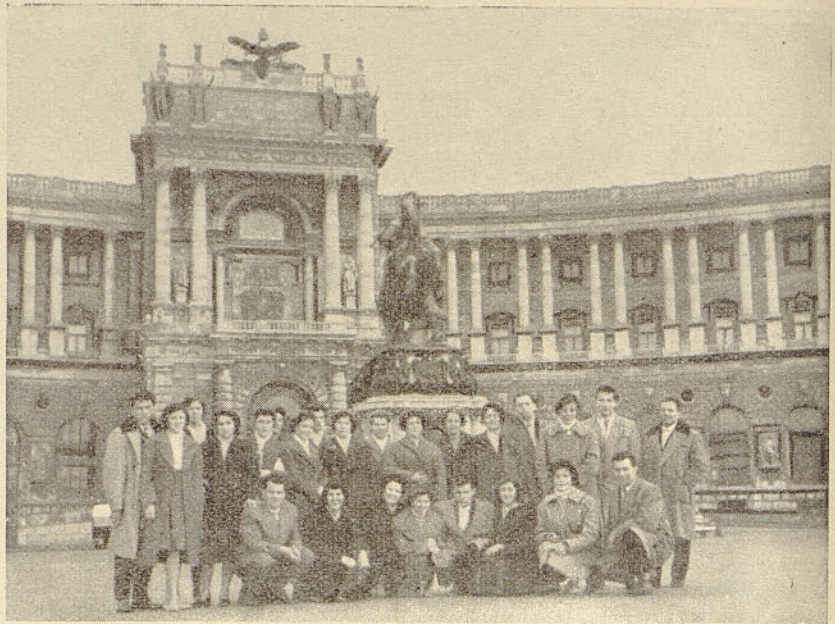
Justiranje relejev je zaradi tožnega predkrivljenja peres minimalno. Po justiranju pa releje zavarujejo s posebnimi ohišji, katere snamejo šele pred preskušanjem vse relejske enote. Tu bi bilo potrebno pripomniti, da je njihova letna proizvodnja relejev približno enaka naši, zato imamo tu še lepo šolo, ko govorimo o avtomatizaciji. Pa poglejmo še ostale posebnosti. V oddelku, kjer izdelujejo žične oblike, smo opazili, da risbe za žične oblike in vezalne tabele izdelujejo samo v enem izvodu in to oddelek sam. Za snemanje izolacije pa uporabljajo posebne strojčke, s katerimi gre delo zelo hitro od rok, ne da bi se pri tem žica kaj ranila. V ta namen uporabljajo posebno pocinkano žico, ki ni lakirana, ampak pocinkana, kar je zelo ugodno tudi pri spajkanju.

Ogledali smo si tudi montažo vrtilnih in dvigalno vrtilnih izbiralnikov, katere izdeluje tudi za nas ter montažo njihovega telefonskega aparata ter koordinatnega stikalnika. Omeniti moram tudi tekoči trak za nikljanje in lakiranje. Z uvedbo teh trakov bi bila odpravljena marsikatera pritožba zaradi slabega zraka in slabega pogoja dela pri nas, brez obzira na hitrejši, cenejši in kvalitetnejši postopek dela.

S tem smo nekako zaključili ogled tovarne in ker je bilo še nekoliko časa na razpolago pred kosilom, smo se z našim Mercedesom odpeljali še na Kahlenberg, od koder smo si ogledali Dunaj v oblačnem vremenu. Skoraj da ni začelo deževati. Zato smo se vrnili v tovarno STT, kjer so nam kot gostom postregli s kosilom. Predvsem nam je teknila njihova specialiteta — dunajski zrezek. Po kosilu smo se odpravili na ogled v Schönbrunn. Notranje prostore nam je razkazal njihov vodič, tolmačil pa nam je naš postržovalni vodja Stane. Prehodili smo vseh 47 prostorov v prvem nadstropju. Tu so sledile sobe kot so spalnica Franca Jožefa, njegova delovna soba, soba Marije Terezije, soba otrok, razne sprejemnice in dnevne sobe, razni posebni kottički, kakor tudi mala in velika dvorana za družabne prireditve. Vse te sobe so opremljene še z originalnim pohištvom in raznimi slikami njihove rodovine in druge. Nekatere teh slik so ogromne vrednosti. Okraski po stenah,

Motiv iz schönbrunškega parka
Foto: Ivan Pipan

Na dvorišču Hofburga

Foto: Ivan Pipan

kakor tudi na pohištvo so pozlačeni. Naj omenim samo eno manjših sob, v kateri je vrednost zlata za pozlatitev milijon dolarjev, to je 600 milijonov dinarjev. Nekatere prostore ponovno obnavljajo in pozlačene dele na novo zlatijo. Zlatijo na ta način, da okraske oblagajo z lističi zlata, debelimi 0,007 milimetra. Tak listič približno 5x5 centimetra je vreden 1 šiling. V veliki plesni dvorani je ob zabavah gorelo 1000 sveč. To so vrednosti, ki so ostale kot muzejske po takratnem gospodstvu. Ogledali smo si tudi ogromni vrt, ki je popolnoma simetričen, vendar ga je nemogoče podrobneje opisati, ker so njegove lepote vidne le v naravi ali deloma iz fotografije.

Zvečer nas je dr. Scherman povabil v eno predmestnih gostiln, kjer smo se ob dobri dunajski kapljici kmalu — kljub utrujenosti razživeli. Ker sta bila med nami tudi dva godca, gostilničar pa je imel harmoniko, smo se ob domači viži tudi zavrteli. Dunajčanom je bila posebno všeč naša polka. Ker mladinski dom zvečer ob 9. uri zapro, smo se poslovili od prijaznega dr. Schermana in se zadnjikrat posedli v avtobus ter odpeljali na prepotraben počitek. V soboto zjutraj smo se odpeljali s cestno železnico v center mesta in se tam porazgubili po ulicah, kjer smo si vsak po svoje ogledali trgovine in napravili šilinge, kolikor smo jih imeli. Popoldne smo si ogledali še Karlskirche in Stephansdom. V Stephansdomu smo se povzpeli tudi v stolp po 345 stopnicah na prvo ploščad, ki je najvišja na Dunaju. Stopnice so iz kamna, zložene v krogu, tako da se ti že v glavi vrti, ko prideš do vrha. S stolpa je lep razgled po vsem mestu.

Ogledali smo si tudi mogočno zgradbo opere, seveda samo zunanost in prav tako Hofburg, to je vrsta zgradb povezanih v celoto in okrašenih z raz-

nimi kipi in spomeniki, kjer je bil nekdanji sedež avstrijskega cesarstva.

Ker se je sonce že začelo skrivati za bližnjimi hribi, smo pohiteli še preko glavnih križišč, nekje kar pod zgradbami, kjer se spustiš s potujočimi stopnicami in ogledaš bleščeče izložbe in se v drugo ulico zopet dvigneš. Tu smo videli tudi, kako so zaprli cesto in kopljejo v globino, kjer bodo naredili zaradi pregostega prometa, podvoz, ki bo rešil enega od neštetihi cestnih vozlov, ki zavirajo hiter promet. Vstopili smo še v tramvaj in se odpeljali še na ogled Pratra v luči in večernem vrvežu. Tu smo se najprej razvrstili v tako imenovanem »Riesenrad« — to je ogromno kolo s 30 vagončki, ki se počasi vrti in te dvigne 70 metrov visoko. Od tu je lep razgled na morje raznih luči, ki se razprostirajo na vse strani pod teboj.

Nekatere so se popeljali še z avtomobilčki v številnih »Avtobahn« in vagončki »Geisterbahn«. Tu se seveda prav hitro znebiš šilingov, ker so take igrčke tu 3 tam 5 šilingov in tako so se žepi hitro spraznili, če je še kaj ostalo od dopoldne. Tako sta tu hitro minuli zadnji dve urici in smo se že odpeljali zadnjikrat na počitek.

Zjutraj smo se že zgodaj pričeli pripravljati za povratek in ob 9. uri smo na vlak, ko je potegnili, še rekli »Auf Wiedersehen« in vlak je odbrzel proti domovini. Z vlaka smo se ogledali še razne kraje Koroške, predvsem znani gorski prelaz Semmering, kjer se vlak vzpne počasi, kot da vozi v Tržič, na drugi strani pa se hitro spušča proti St. Vidu in dalje ob Vrbskem jezeru in že smo v tunelu na meji, kjer smo zaužili še nekoliko strahu pred carino zaradi drobnarij, ki smo si jih nabavili. Toda spoznali so nas za Kranjce in so z nami hitro opravili brez sitnosti. S tem je bilo naše potovanje z zadovoljstvom končano.

PERSONALNA KRONIKA

VSTOPILI V MESECU MARCHU

Marija Šmid, delavka — obrat Lipnica; Franc Zalokar, delavec — produkcija; Marija Šparovec, delavka — obrat Lipnica; Jože Klemenčič, delavec — obrat Lipnica; Simon Djordjevič, delavec — splošni oddelek; Ana Jerman, delavka — obrat Lipnica; Agata Košir, delavka — obrat Lipnica; Janez Jerše, delavec — obrat Lipnica; Vincenc Bogataj, delavec — splošni oddelek; Ladislav Eržen, delavec — orodjarna, Franc Čuk, uslužbenec — razvojni oddelek; Franciška Polončič, delavka — obrat Lipnica; Ivan Klemenčič, delavec — produkcija; Franciška Stirn, delavka — kinomontaža; Ana Dežman, delavka — OTK; Janez Pezdirc, delavec — splošni sektor; Jožica Zaplotnik, delavka — produkcija; Marija Gašperšič, delavka — produkcija; Marija Grašič, delavka — produkcija; Jože Vidmar, delavec — orodjarna; Pavle Trobec, delavec — produkcija; Erika Žagar, delavka — obrat Lipnica; Marija Pretnar, delavka — obrat Lipnica; Florijan Meglič, delavka — produkcija; Milka Kaštrun, delavka — produkcija; Cilka Beznik, delavka — obrat Lipnica; Marta Mlakar, delavka — obrat Lipnica; Julijana Saftič, delavka — obrat Lipnica; Božidar Prijatelj, delavec — orodjarna; Jože Jakopin, delavec — produkcija; Ana Zupan, delavka — obrat Lipnica; Terezija Dolenc, delavka — obrat Lipnica; Amalija Bertonec, delavka — obrat Lipnica; Ana Pogačar, delavka — obrat Lipnica; Ljudmila Jagodic, delavka — produkcija; Štefanija Toplišek, delavka — produkcija; Viktorija Snedic, delavka — produkcija; Regina Zver, delavka — obrat Lipnica; Vili Savnik, delavec — produkcija; Magdalena Mrak, delavka — produkcija; Franciška Starc, delavka — produkcija; Justina Mohar, delavka — produkcija; Marija Kopač, delavka — montaža; Neža Vidic, delavka — obrat Lipnica; Anica Kusterle, delavka — obrat Lipnica; Marija Černe, delavka — obrat Lipnica; Marija Varjačič, delavka — produkcija; Uršula Ulčar, delavka — obrat Lipnica; Majda Ravnik, delavka — obrat Lipnica; Leopold Blatnik, delavec — orodjarna; Janez Novak, delavec — komunalni; Slava Malovrh, delavka — obrat Lipnica; Rok Erman, delavec — obrat Lipnica; Rozalija Selak, uslužbenka — orodjarna; Edvard Zavbi, uslužbenec — razvojni oddelek; Miro Grohar, delavec — orodjarna; Vera Pogačnik, delavka — produkcija; Ivanka Kunčič, delavka — obrat Lipnica; Ana Polc, delavka — obrat Lipnica; Silvo Seražin, delavec — splošni oddelek; Simon Merc, delavec — prevoz; Janez Zupin, delavec — OTK; Franc Kozelj, uslužbenec — razvojni oddelek; Jože Gril, delavec — obrat Lipnica; Terezija Hren, delavka — obrat Lipnica; Katarina Gartner, delavka — montaža; Pavla Blaznik, delavka — obrat Lipnica; Marija Bizjak, uslužbenec — razvojni biro; Julijana Korošec, delavka — obrat Lipnica; Marija Magdič, delavka — produkcija; Marija Zihel, delavka — produkcija; Antonija Križaj, delavka — produkcija; Andrej Gašperlin, delavec — splošni oddelek; Terezija Avguštin, delavka — produkcija; Martin Gašpirec, delavec — produkcija; Ljudmila Mlakar, delavka — produkcija; Jože Trebar, delavec — produkcija; Franciška Murnik, delavka — produkcija; Terezija Lehner, delavka — obrat Lipnica; Marija Skalič, delavka — obrat Lipnica; Marija Boštinar, delavka — produkcija; Radmila Glamočak, delavka — obrat Lipnica; Jože Vogrin, delavec — produkcija; Franc Jelovčan, delavec — produkcija; Hajrula Šaljaj, delavec — produkcija; Marija Muzek, delavka — obrat Lipnica; Marija Mohorič, delavka — produkcija; Marija Rupar, delavka — obrat Lipnica; Albina Vidic, delavka — obrat Lipnica.

4-urna zaposlitev — pogodbeno:

Vse delavke so se zaposlile v montaži.

Jožica Kalan, Marija Bitenc, Angelca Golobič, Katinka Grubor, Antonija Oblak, Milka Dolinar, Marija Kovač, Dora Ogris, Alojzija Ivšič, Antonija Šumrada, Milka Rih-taršič, Antonija Kodrič, Tončka Frelj, Marija Arnšek, Viktorija Čadež, Ljudmila Erce, Marija Žužek, Terezija Eterovič, Fani Ozanič, Julija Bogataj, Martina Dagarin, Marija Jereb, Franciška Sušnik, Tončka Logar, Vera Pintar, Hilda Čebulj, Jerca Dolenc, Helena Ramovš, Valentina

Vidmar, Mihaela Urbanc, Anica Bajc, Franciška Bartol, Agata Jagodic, Marija Benedičič, Angela Rozman, Pavla Mazi, Antonija Ajdovec, Kristina Pintar, Franciška Žižmond, Antonija Sturm, Julka Novak, Terezija Kozjek, Marija Naglič, Štefanija Mrak, Marija Knific, Ljubica Rakovec, Marija Udir, Helena Mezeg, Anica Tomazin, Marija Bogataj, Marija Hribar, Franciška Smid, Marija Bučan, Franciška Snajder, Radoslava Krt, Marija Miklavčič, Marija Srebotnjak, Antonija Lavtar, Anica Benedičič, Ivanka Eržen, Marija Mlinar, Julka Mrak, Justina Pajer, Marija Grmovšek, Angela Koritnik, Anica Verbič, Terezija Čander, Franciška Dolenc.

IZSTOPILI V MESECU MARCHU 1960

Francka Jakopin, delavka — na lastno željo; Francka Zorko, delavka — na lastno željo; Janez Jenko, delavec — Miha Stare, delavec — umrl; Jože Jenko, delavec — starostno upokojen; Peter Močnik, delavec — poizkusna doba; Greta Hudomalj, delavka — poizkusna doba; Ignac Poljanšek, delavec — invalidsko upokojen; Franc Beguš, delavec — invalidsko upokojen; Helena Jeremič, delavka — na lastno željo; Cilka Gros, delavka — neopravičeno izostala; Marija Drinovec, delavka — na lastno željo; Alojz Pravst, delavec — neopravičeno izostal; Janko Koder, delavec — na lastno željo; Edvard Rozman, delavec — na lastno željo; Cilka Eržen, delavka — starostno upokojena; Marija Meglič, delavka — starostno upokojena; Franc Brolih, delavec — na lastno željo; Janez Kavčič, delavec — na lastno željo; Edvard Snedic, delavec — na lastno željo; Erika Žagar, delavka — poizkusna doba; Viktor Arhar, delavec — premeščen v IKS.

V JLA so odšli naslednji delavci:

Jože Konc, Andrej Cegnar, Jože Pintar, Edvard Erzetič, Janez Zavrl, Rafael Rajgelj, Ivan Stirn, Mitja Krampej, Alojz Zupan, Vinko Suhadolnik, Ivan Štiren, Anton Tepina, Slavko Jelovčan, Franc Grašič, Franc Koren, Janez Hafner, Martin Grahek, Ludvik Trampuž, Rajko Križnar, Marjan Pegam, Vili Petrovčič, Marjan Udir, Stane Kristanc, Vilko Bajt, Peter Lahovec, Jože Udir, Silvo Seražin, Janez Lampič, Jože Snedic, Franc Brenkuš, Alojz Nograšek, Jernej Omerz, Stane Lapajne, Franc Dolenc, Alojz Žumer, Janez Likozar, Andrej Orehar, Franc Burgar, Milan Pečnik, Jože Prelovšek, Janez Javornik, Anton Rozina, Jože Štibelj, Franc Lavrič, Ferdo Kokalj, Slavko Rekar, Valentin Gregorič, Vinko Vreček, Janez Zorman, Aleksander Erzín

UPOKOJENI

Tov. Jenko Jože, rojen 14. 3. 1905, zaposlen v tem podjetju od leta 1945 dalje, je bil z dne 15. marca 1960 starostno upokojen. Zaposlen je bil v produkciji kot PK delavec. Pri svojem delu je bil izredno discipliniran in dober delavec. Želimo mu, da zaslužen pokojnino uživa v zdravju in zadovoljstvu.

Tov. Marija Meglič, rojena 4. 3. 1910, zaposlena v našem podjetju od leta 1947 dalje kot KV delavka - skladiščnik v odpremnem oddelku, je upokojena z 31. 3. 1960.

Prav tako tov. Cilka Eržen, rojena 18. 11. 1904; zaposlena kot PK delavka v montaži avtoelektrike od leta 1948 dalje je s 31. 3. 1960 starostno upokojena.

Obe sta bili pridni in marljivi delavki. Imeli sta lep tovariški odnos do svojih sotovarišev in predvsem do svojih predstojnikov. Tudi njima želimo, da zaslužen pokojnino uživata v zdravju in zadovoljstvu.